

URANOS-KÉK

fehérnemű mosáshoz a legjobb kékitőszert. Törvényszerűleg védve! Mosó-intézetekben és háztartásban a legkedveltebb kékitő. Olcsó és felülmulhatatlan. 1 kis üveg 24 fillér, tiszteri mosáshoz elegendő! 1 nagy üveg 1.60 korona, 1/2 üveg 1 korona. Mindenütt kapható.

Utánzatoktól óvakodjunk! Kizárólagos gyártói: **Hochsinger Testvérek vegyészeti gyára, Budapest, VI., Rózsa-utca 85. sz.**

ESZMÉNYI KEBEL

Érhető el a **Pilnes orientales** által, Rafié gyógyszerterápiából Párisban, Passage Verdeau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnek ártana, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel izomzatának szilárdságát biztosítja. Egy üveges ára használati tisztítással együtt 3 forint. **Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 9619**

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerterápiában,
Budapest, V., Szabadság-ter., a Sétány-utca sarkán. 9988

Rohitschi „Tempel-forrás“ borral
rendkívül üdítő és
egészséges!

10047a

Császárfürdő
BUDAPESTEN 0843
tél és nyári gyógyhely.

Elsőrangú. E kőszennyvíz gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel kempás ásványvíz uszodák kal, hős- és kádfürdővel. Prospektus ingyen bérmentve

ORVOSOK SORSJÁTÉKA
Az összes nyeresemények ékszerékből, arany- és ezüsttárgyakból állanak. A legeredményesebb esetben a legnagyobb főnyeresemény
50,000 korona

Főnyeresemény értéke 40,000 korona

Jutalom értéke 10,000 korona

1. Nyeremény 1000 korona értékben
2. Nyeremény 1000 korona értékben

További 1837 nyeremény: 5 000 K, 100 K, 50 K, 20 és 10 K aranyból és ezüstsől.

Egy sorsjegy ára 1 korona;
portó fejében 10 fillér mellékelendő. 5 db sorsjegyet megrendelése esetén 4 sorsjegyetek portómentesen küldjük. A sorsjegyeket iránt mutatkozó nagy keresletre és a közel házra való tekintettel kérjük a megrendeléseket postafordultával feladni.

Központi iroda:
Budapest, IV., Váci-u. 17/a.

A női szépség elérésére, úkeletelésére és fenntartására legkíméletesebb és legbiztosabb a

MARGIT-CREME,

mely vegetárius, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz. Teljesen ártalmatlan. Ezen világírni arzenikus pár nap alatt eltávolít szepit, májfoltot, pattanást, bőrtájkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kismintja a ráncokat, redőket, himlőhegyeket és az arcot hófehérre, simává és üdve varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.

Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill., **Margit fogpép** (Zahn-pasta) 1 kor., **Margit arcvíz** 1 korona.

Használati utasítások kérésre.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen** gyógyszer. **Arad.** Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12 és Andrassy-út 29. — Kapható minden gyógyszerterápiában.

Csak hölgyeknek.

Kitüntette: Chicago, Berlin, London, Hamburg.

+ Soványság. +

Egyetlen biztos hatásvásár a dr. William Burley úni amerikai orvosi táplálék. Soványságoktól idomok, hölgyek pompás kebelnek, 6 hét alatt 20 kiló gyarapodás biztosítva. Hatóanyagát megvizsgálva. Köszönőlevelek minden országból. Egy doboz ára 1 frt 10 kr. Főraktár: **Zsoltár Móz,** Budapest, VI/7, Podmaniczky-utca 61. II. 20.

Csak 5 koronába kerül a míg a készlet tart 4 1/2 kiló

kevéssé megsérült finom, enyhé, virágillatú **piperezappan**

rózsá, orgoná, mósusz, ibolya, rezedá sb. illatu darabokból szépen összeválogatva. **A rendez ára különben a háromszoros!** Széküldés a pénz előzetes megküldése ellenében v. utánvét mellett.

Kann Ignác Bécs, II., Lilienbrunnegasse 17.

Alapított 1840.

anker-Roskopf-órám

antimagnetikus szab. zománcozott mutatótáppal, 36 órai járással, az új ábra szerint, az egyedüli óra, mely lakók ellátóképességű és pontos járásnál fogva a legkedveltebb és legjobb használati óra, különösen katonatiszteknek, vasúhtisztakoknak, esendöröknek, pénzügyőrök kalmárnak, gépészeknek és mindazonak, kiknek erős és megbízható használati óra van szükségük. Ára nikkeltet óralánczettel és tokkal együtt 6 kor., 3 év irásbeli jótállás mellett. 3 db vételnél csak 5 kor. Meg nem felelő kiscseré vagy a pénz visszaküldés az

A. amerikai órágyártó vezérképviselése **MAX BÖHNEL** óras Wien, IV., Margarethenstr. 48/154. A cs. kir. állami hivatalnokok szállítja.

Szépség! Az összes szépitőszereket feltöltül a

Sirène-Crème.

Ártalmatlan szer szepit, májfolt, bőrhámítás, pörrensés, pattanás, bőrtájkát, az arcbőr vörössége, rovarok csípése és általában a bőr minden fájdalmas bántalma ellen; a ráncokat elsimítja. Tégely 3 korona. Hozzá a

Sirène-Poudre fehér, rózsá és crème színben 3 korona és a

Sirène-Crème-szappan 1 db 1 korona 20 fillér, egy doboz 3 db 3 korona.

Főraktár Budapest: **Luett Sándor** illatszeregyezmény, IV., Váci-utca 9.

Egészség!

ZSIGMONDI KÁROLY kocsigyártó,
Budapest, IX., Imre-utca 3, a központi vásár-csarnok mögött. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld. **Museum-körüli raktárát** beszüntette. Használt kocsikat becsesül, javításokat elfogad.

Nodusin Aranyér-balzsam.

Egyedül álló szer, mely operatív vagy égetés nélkül tökéletesen és biztosan gyógyítja úgy a vak, valamint a nyitott aranyeret. Kóránál kipróbálva. Teljesen ártalmatlan. Elismerőlevelek szerint szakkat és szakkat teljesen gyógyított. Törvényesen védve. Kapható a készületnél:

Nagy Kálmán, gyógyszerterápiában Nyiregyháza, továbbá **Török József**nél, Budapest, Király-utca 12 és a többi gyógyszerterápiában is. Ára használati utasítással együtt 4 korona, bérmentes küldéssel postán 5 kor. az őszeg előzetes beküldése, vagy utánvétellel ellenében. 9888

35. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, AUGUSZTUS 30.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és a politikai újdonságok (a Világkrónikával) együtt egy évre 24 korona félre - 12 * Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** félre - 8 * A POLITIKAI ÚJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egy évre 10 korona félre - 5 * KÍSÉRŐ előfizetéshez a postalg megfizetés nélkül vitelű is csatlakod.

SALISBURY LORD.
1830—1903.

SALISBURY LORD halálával sirba szállt Disraeli politikai iskolájának legkiválóbb követője, a jelenkor egyik legjelesebb angol államférfia, az angol imperializmus egyik vezéralakja. Csaknem félszázadra terjedő politikai pályája alatt többször volt a kormány élén s mint külügyminiszter nagy európai kérdésekben hathatósan szolt bele egész Európa sorsába. Anglia nemzeti veszteségnek érzi halálát s nevét följegyzik azok közé, a melyek legújabbkori történetében mély nyomokat hagytak maguk után.

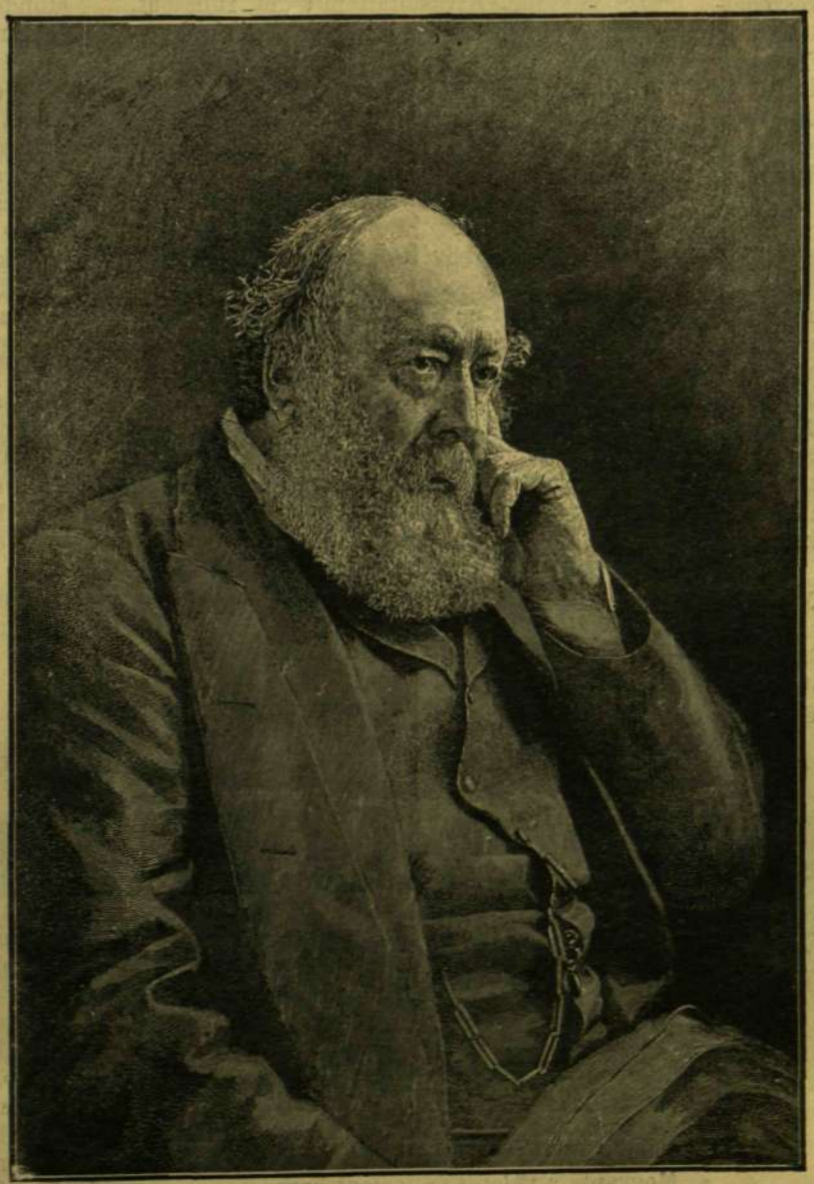
Salisbury lord a Cecil-családból, a legelőkelőbb angol főúri családok egyikéből származott, a mely nem egyszer vezette Anglia kormányrudját. A mai angol világbirodalom alapjait Erzsébet királynő uralkodása vetette meg s Viktória királynő uralkodása fejlesztette mai nagyságára. S mind a két királynő oldala mellett egy Cecil állott mint miniszterelnök: Erzsébet mellett lord Burleigh, Viktória mellett lord Salisbury. Erzsébet királynő Hatfieldben, abban a kastélyban tudta meg, hogy Anglia uralkodója lett, a melyben lord Salisbury 1830 február 2-ikán meglátta a napvilágot.

Tanulmányait Salisbury az angol főnemesség régi híres iskolájában, az Eton-kollegiumban kezdte s Oxfordban, a tory-hagyományok, a politikai és vallási konzervativizmus ősi fészkeben fejezte be. Mint atyjának második fia, ekkor még a lord Robert Cecil nevet viselte; 23 éves volt, midőn konzervativ programmal bejutott az alsóházba. Midőn 1868-ban atyja meghalt, mint Salisbury marquis elfoglalta helyét a felsőházban. Harmenczhat éves korában lett először miniszter: a harmadik Derby-kormányban az indiai államtitkárságot foglalta el, a következő évben azonban lemondott, mert nézeteltérést támadt közte s minisztertársai többsége közt. Hét

évvél később, 1874-ben, mikor Disraeli jutott a kormányruhára, Salisbury lord másodszer lett indiai államtitkár. Tulajdonképeni nagy jelentőségű szereplése azonban csak az 1876-iki szerb-török háború s az akkor keletkezett keleti bonyodalmak idején kezdődött, a mikor mint külön követ küldetett ki a portához; ezzel lépett a külpolitikai térre, mely maradandó sikerreinek színtere lett.

Az orosz-török háborút befejező sanstefanói békekötés után egy hónappal lett Salisbury először külügyminiszter s az ő műve az a nevezetes távirat, melyet az angol kormány akkor a hatalmakhoz küldött, s a melyben körvonalazata a keleti kérdésben elfoglalt álláspontját. Lord Beaconsfielddel együtt részt vett Salisbury a berlini kongresszuson s az angolok által itt elért siker megalapította tekintélyét a külügyekben. Ez külsőségekben is nyilvánult: a londoni nép lelkes ujjongással fogadta a pályaudvaron, a királynő a térszalag-renddel ékesítette fel s a főváros megválasztotta diszpolgárának. Az 1878 juniusában kötött szerződéssel Salisbury megszerezte hazájának Ciprus szigetét a török kormánytól. Az 1879-iki afgán hádjárt is szerencsésen folyt le; a zulu-háborúban azonban nem kedvezett a szerencse az angol fegyvereknek. Ez a vereség végzetes lett a Beaconsfield-kormányra, a toryk az 1880-iki választáson kisebbségben maradtak s megkezdődött Gladstone öt évi kormányzata. Csakharmar ezután meghalt Beaconsfield s a konzervativ párt vezére a felsőházban Salisbury lett. Heves ellenállást tanúsított Gladstone irországi politikája ellen, keményen ostromozta habozó magatartását az egyiptomi kérdésben, melynek következménye a máhdi hatalmának terjedése, Khartum elfoglalása s a vitéz Gordon bassa eleste lett. Salisbury támadásai folytán a Gladstone-kormányai meggingott s egy költségvetési szavazásnál kisebbségben maradván, lemondott.

Ekkor alakította Salisbury első miniszteriumát, a mely nem működött ugyan soká, de a rubinban gazdag Birma-tartomány elfoglalásával növelte az angol gyarmatbirodalmat. 1885-ben ismét Gladstone került kormányra, bár ezúttal csak rövid időre. A hometur javaslat, mely Irországnak bizonyos autonomiát akart biztosítani, oly ellenzettel találkozott a nemzet részéről, hogy a liberálisok egy része, az unionisták kiváltak a pártból s így Gladstone kisebbségben maradt. Utána ismét Salisbury-kormány következett, mely részben az unionistákra támaszkodva, hat évig uralkodott, 1892-ig. Ez idő második részében Salisbury vezette a külügyi tárczát is. Külügyminisztersége alatt Angolország megerősítette egyiptomi állását és szaporította ten-

SALISBURY LORD.

geri haderejét; a hármass szövetséggel, főleg Olaszországgal barátságos viszonyt tartott fenn; Afrikai politikájának is jelentékeny sikerei voltak, Portugallal szemben a Zambezi-kérdésben, a hol a határvitát erélyes fellépéssel az angolok javára döntötte el, Németországgal szemben, melynek afrikai terjeszkedését úgyszólván lehetetlenné tette s Franciaország szemben a zanzibari protektorátus megszerzésével. Irországból ezalatt tovább folyt a küzdelem s 1889 végétől kezdve nagy munkásszándékok is sok aggodalmat okoztak. Az 1892-iki választások eredményeként ismét Gladstone jutott, ezúttal utódjára, kormányra.

Gladstone a régi jelszó — a home-rule — mellé most a felsőbb ellen csoportosította hivat. 1894-ben azonban szembejött a miatta vissza kellett vonulnia. Utódja, lord Rosebery, nem soká tudta a már is ingadozó kormányt fentartani; 1895-ben már kénytelen volt átengedni helyét Salisbury-nak, a ki ezúttal harmadszor lett miniszterelnök és negyedszer külügyminiszter.

Ez a harmadik Salisbury-kormány ígérkezett a legsikeresebbnek. Megerősödve a liberális unióistákkal, 1895. év nyarán fényes győzelmet aratott a választásokon s nagy többsége az 1900-iki választásokon is megmaradt. A választási jelszó a home-rule-lal szemben a birodalmi egység megóvása volt. Az imperialista eszme a kétségkívül komoly események közepette is összetartotta a pártot s mellé sorakoztatta a parlamenti többséget. Ekkor tűntek fel az angol politikai életben Chamberlain és Rhodes Cecil, a dél-afrikai politika kezdeményezői. Angolország mind beljebb hatolt Afrika szívébe, elfoglalta Ugandát is Közép-Afrikában. A japán-kinai háborúban Japán pártjára állt, melyet később szövetségeseül is megnyert. Viszont azonban Salisbury vereséget szenvedett az örmény-kérdésben s a Balkán-félszigeten az oroszoké lett a túlsúly. A krétai kérdésben sem kísérte siker a működését; ő biztatta fel a görögöket a háborúra, de aztán nem bírta őket kellően segíteni.

A Jameson-féle orosz sikert betörés a boerok földjére nagy és nehéz háború előjátéka volt, de ennek bekövetkezése előtt még fényes sikereket aratott Salisbury politikájának keleti Szudánban. Kitchener leverte a máhdi hivat s az angol lobogó a fehér Nilus partján lengett. A Fashoda-kérdésben egy pillanatra veszedelmes összehúzófély kellett tartani, de ezt is békés megegyezéssel intézték el s a Franciaországgal megkötött szerződésben Anglia lett a nyertes fél. Kínában is biztosította Anglia a Jangce-kiang vidékére való befolyását s új területeket is nyert. Az irek iránt Salisbury kormányzása utolsó éveiben némileg engedékenyebb magatartást tanúsított.

A boer-háború kitörésével a Salisbury-kormányban mindinkább előtérbe jutott Chamberlain gyarmatügyi miniszter alakja s mindinkább háttérbe szorította az öregedő miniszterelnököt, a kin különben is nagyon mutatkoztak már a fáradság jelei. Az 1900-iki választások után a külügyek vezetéséről le is mondott. 1901 januárjában Viktória királynő meghalt, VII. Edvárd király megkötötte a boerokkal a békét. Ennek megtörténése után Salisbury 1902 júliusában lemondott a miniszterelnökségről unokaöccsére, Balfour javára.

Azóta szülőhelyén, a Hatfield-kastélyban töltötte, sokat betegeskedve, napjait. Betegsége — vesebaj következtében beállott szívgyöngösség — néhány hét előtt vált veszedelmessé s augusztus 22-ikén kioltotta életét, megfosztva Angliát legjobb fiait egyikétől.

A HALÁLÁRÓL.

„Mi Urunk Istenünk, mely igen csudálatos a te neved az egész földön! A kicsinyeknek és csecszópóknak szá- jok által jelentetted meg a te hatalmadat.” (Zsoltár VIII. 2., 3.)

Állottam egy koporsó mellett, A hol mindenki zokogott. A koporsóban egy sok árvás, Fialt asszony nyugodott. S árvái közül a legarvább Egy három éves kis gyerek: Gondtalanul, vidáman tépegette A lecsüggő szemfödelet!

S míg mi beszélgettünk a halálról, A körül, mely rájuk szakadt: A kis gyerek a szemfödéllel Csak játszott, játszott azalatt. Mosolygó arca öntudatlan S feddön azt látszott mondani: „Ez a ti bölcsességtek? ... A halálon Nem sírní kell, — mosolygani!”

Azóta, hogy nyugton, magamban, A dolgot meghányom-vegem; És elmerengek a halálon, És el az örökéleten: A kis gyermek mosolya mintha Mindig előttem állana ... Oh másvilág, oh örökélet titka, — Hát ha neki volt igazá?!

Szabolcska Mihály.

A VENDÉG.

Elbeszélés.

A doktorék Gizikéje hamarosan a fejére tette pipacsos kertü kalapját és meghagyta Mari szolgálónak, vigyázzon, nehogy odaéjjen a sütőben a torta. Azzal átszaladt az ő édes, kedves, egyetlen, sirig hú barátjához, a postamesterék Irénkéjéhez.

— Kezét csókolom, nénikém, ne tessék haragudni, de muszáj valamit mondanom Irénkének. Most kevertem egy tortát, csak három tojás kell bele; ha jól sikerül, ide adom a receptjét. Jaj, úgy szaladtam!

— Hát csak keresse meg a kis leányt, Gizikém, talán bent lesz az ebédlőben. Mondtam, foltozzon már egy kicsit, egy hete is elmúlt, hogy bejött a ruha a mosásból és még mindig nem volt érkezésünk hozzáfogni ...

Csakugyan ott áll Irénke kis asztalánál az ablak mellett. Munkakosara teli volt harisnyával; előtte meg valami piroskötésű, érdekes regény volt. Hol abba nézett, hol az utazára — gondolhatják, nem nagyon haladt a munkája.

— Irénke, szervusz! Tudod, hogy ma este jön? A férjével jön?

— Kicsoda?

— Jaj, hát nem tudod? A Miczi! Lánya Miczi, hiszen tudod. Málsikné huga, a kiről annyit beszél. Ma jön. Kivasaltattam a kék ruháját. A mi Marinknak mondta előbb Málsikné Liszkája, mikor átküldtem sóért a boltba. Itt lesz a férjével ...

— Miért izgat ez annyira, te Gizi! Hiszen olyan piros az arcod, majd kicsattan! Hát csak jöjjön a híres Miczi; mi bajod vele?

— És e közbe folyton csak kitekingotott az utazára.

Gizi meg csak csóválta a fejét és szánakozva nézett a barátjára.

— Irénke, hát nem érted? A szép, fess Lánya Miczi idejő Hódaluba. A nagynénje meghívására; itt marad négy hétig. Eddig csak minden három évben jött ide egy napra, két napra leg-följebb. Levegőváltozás — az csak kifogás! Meg aztán annyit beszélt Málsikné róla, — nem emlékszel esztőlőkön, mikor az igazgatóéknál voltunk vacsorán és ő maga mellé ültette Kovács Ferit; nem emlékszel?

— Irénke nem felelt. Úgy látszik, valaki felkösztönt hozzá az utazárról. Mert meghajította a fejét és aztán önkénytelenül még egyszer meghajította. És olyan piros lett, de olyan piros ... Gizi meg elnevette magát.

— Fogadjunk, látatlanban is kitalálom, hogy ki ment erre! Úgy-e Kovácsnak hívják? No nem bosszantalak Irénkém. De — folytatta komolyan — nem találod ki, minek jön ide Lánya Miczi?

— Irénke hirtelen rémülten nézett rá. — No látod. Azért nem kell megijedned, te kis csacsi. De úgy-e tudod, hogy szeretlek és mi nem vagyunk olyan közönséges, irigy rosszakarató barátok. Figyelmeztetni akartalak, Irénkém. És ma délután csak vedd fel a világszöld ruhádat, abban gyere értem ... Most megyek vissza a tortámhoz.

Az élénk, vig Gizi megölelte az ő komoly barátjót és indult kifelé. A konyhában még megtudakolta a nénitől, mivel kell kitesztítani egy tojásfoltot a Lajosi kék bársony öltönyéből. Megkapta a választ és szaladt haza.

Ép jókor jött. Mari kötőtűvel csaknem agyon

bökdöste a tortát, mert nem volt benne biztos, jó-e már. Gizi kihúzta és miközben óvatosan leemelte a pléhrl és lekvárt puhított a tetejébe, azon gondolkodott, mi lenne ebből a csacsi kis Irénkéből, ha ő nem vigyázna a boldogságára? ...

Megébedeltek; a doktor úr bement a szobájába rendelni, a Lajosi kint golyózott az udvaron a hentesek Franciaival; Gizi pedig olvasott a szobájában.

Nagyon szeretett olvasni. Nem akart közönséges, tudatlan, falusi kis leány lenni. Nem elégedett meg a többi leány üres, léha regény-olvasmányával. Bizony komoly munkákba is belenézett, népszerűen megírt tudományos műveket is szívesen olvasott. Ha „ő” visszajön, lássa majd, hogy nem csak ő művelődött. Hanem akad itthon is, a ki megérti.

Vala pedig „ő” az Irénke bátyja, a ki most Pesten kórházban gyakorolja az orvosi tudományt. Jövőre már lejön, — elkél itt két orvos is kényelmesen. Gizi édes apja ügyi kör-, uradalmi, vasuti orvos, — eljő nemsokára az az idő is, a mikor kímélni szeretné magát egy kicsit. Éjjel felugrani, ha az ember egész nap úton volt, idősebb embernek nehezebb esik, — bizony jó lesz már, ha itt lesz a Laci. Nem lehet itt szó vetélykedésről, dehogyan is, — sőt Málsikné úgy véli, az a kis Gizi nem is olyan csinos, mint a milyen szerencsét csinál.

De különben az egész falu nagy szeretettel, csaknem tisztelettel néz Gizikére. Igaz is, hogy nem kis dolog, a mit ez a fiatal leány már véghezvit. Tizenégy éves volt, alig hogy elvégzte a szomszéd városban a polgári, mikor megszületett a kis Lajosi és meghalt az édesanyja. Hogy segített a háznál, vigasztalta megtört édesapját és segített a néni-jének mindenben. A néni két évig élt náluk, de aztán visszament Pestre, hogy agglégény bátyjának a házátartását tovább vezesse. Mert Gizire rá lehetett bízni a házat. Vigyázott az mindenre, ügyes, takarékos kis gazdasszony volt. Ragyogott a házuk a tisztaságtól és Málsikné hiába tekintett szét fürkészőleg „jóakaró” látogatásainál, nem látott semmi hibát, nem látott egy porszemet se. Még a Lajosi gyerek is, — a korához képest, — rendben volt az is mindig. És Gizi vidám, egészséges arca örömet okozott mindenkinek, a ki csak rá nézett.

Mondom, Gizi ott olvasott az ablaknál, míg csak el nem érkezett az uzsonna ideje. Akkor felöltözködött, ellátta a vacsora dolgát és megmosta ösöskéje szurtos kis ábrázatját.

Eljött érte Irénke és beszéltek a többi leány-ért. Aztán indultak az erdőbe, rendez délutáni sétájukra. A kis gyerekek hol előre szaladtak, hol elmaradtak; a leányok pedig bő lébe főerestve beszéltek meg a csöpp kis helyi-érdékű pletykákat. Persze az érkező vendég volt az érdeklődés központja és a leányok, a nélkül, hogy hangosan mondták volna, megállapították, hogy mindannyian kiöltözöttek a tiszteletére.

Elhatározták, hogy vissza az erdőn a töltes felé mennek és majd ép fél fél érenek „véletlenül” az állomáshoz.

Gizi előre ment Irénkével. A többiek már tudták, hogy őt magukban szeretnek lenni és úgy is „elváthatatlanoknak” hívta őket az egész falu.

— Irénkém, ne légy olyan komoly! Úgy látszik, bánt a dolog! Hát mond, igazán olyan nagyon szereted? Eddig nem szoltál nekem semmit. Csak sejtettem, hogy ti ...

— Kérlek Gizi, ne beszélj! Ha tudnád, hogy fáj minden szavam; Gizikém, úgy szeretnék sírni, és nem lehet, nem akarom, hogy tudják ... Már azt hittem, minden rendben van, mert ha ő nem szól is, mindig mellém ül és velem sétál, és ha beszélgetünk, úgy megértjük egymást, azt hittem, szeret engem és most ide jön ez a Miczi ...

— Ne búsulj Irénkém, én azt hiszem, te százszor jobban tetszel neki, mint az a pesti leány. És csak a Málsikné szeretné, hiszen ő nem is tud a tervéről! Lányaik nagy lábon élnek és Miczinak van még két huga: férjhez akarják adni mielőbb. Már huszonhárom éves és Málsikné biztosan azt gondolta, Kovács csinos ember, nem ember, azt mondják, kitűnő vegyész, biztos állása van a gyárban, — örülhetnek Lányaik, ha feleségül veszi a Miczikéjüket. De ne félj, nem olyan embernek ismerjük mi Kovács Ferit,

mint a ki parancsszóra nősi! Csak azért szoltam délelőtt, hogy résen légy, ügyes légy, mert a férfiak — tudod úgy-e, mi a véleményem a férfiakról, egynek a kivételével! ...

Most már Irénke is nevetett. Ráragadt Gizi jökedve és elhatározta, hogy azért se lesz szomorú ...

Mikor a kis társaság kiért az állomáshoz, már kint állt a pályaudvaron Málsikné.

Az állomásfőnökkel beszélgetett és mikor meglátta a leányokat, mintegy szánakozva nézett végig rajtuk. „Majd meglássátok, mennyivel különb a hugom, mint ti!”

Málsikné volt — hisz köztünk marad — a falu réme. Senkise mert vele összeveszni, mert hiszen így is minden kigondolható rosszat elmondott embertársairól, hát még ha haragban lett volna velük! Meg aztán sajnálták is a magányos özvegyasszonyt és tudták, hogy nem változtathat a természetén. Volt egy kis vagyonkaja a házán kívül, abból élt. Mindenhová hívták, tegeződött az összes asszonyokkal, de — bár szívesen hallgatták — félték a nyelvetől, ha elment valahonnan.

... Berobogott a vonat. Az egyik másodosztályú kocsiból fiatal leány ugrott ki. Málsikné elébe rohant és diadalmasan vezette be a faluba.

AZ EBÉDLŐ MELLETTI CEROLE-TÉRLEM.

A KIRÁLY ÚJ EBÉDLŐJE.

A leány kíváncsian nézett körül, de a néni rángatta jobbra-balra izgatottságában és folyton beszélt hozzá.

— Hát megjöttél, Miczikém. Szép, szép. Hiszen tudod minek hívtalak, van már eszed, mi? Látod, gondolok én ti veletek folyton, örül az anyád, úgy-e? Csókolgat? szép. Kocsival jöttem volna eléd, de így jobb, majd találkozom vele az úton, mindjárt bemutatom.

— Jaj, nénikém, ilyen porosan csak nem sétálhatok! A frizurám, a toilettem ...

— Jól van, jól. Egész fess vagy. Ott, azok a kis leányok, majd megismertettek velük, csak légy kedves, az nem árt.

— De nénikém ...

— Gizike, Irénke, jöjjenek ide, bemutatom Lánya Miczit, a hugomat.

A leányok közeledtek, Gizi fürkészőleg nézett rá; Irénke elpirult, eszébe jutott mindenféle.

Miczi fölényesen nézett végig rajtuk és erősen megszorította mindegyiküknek kezét.

Aztán affektált kedvességgel megszólalt: — Igazán, úgy örülök, hogy már most megismertem a kisasszonyokat. Errefelől szoltok sétálni menni?

A hangjából kiértzett: ah, kíváncsiak voltatok rám, kis falusi libák!

Gizi felelt neki. — Erre voltunk sétálni, a töltesen túl, igen. És miután hallottunk a kegyed jöveteléről, gondoltuk, illendő, hogy megvárjuk.

— Igen! nagyon kedvesek. Örülök ennek a kis levegő változásnak. Pesten most már vége a sásonnak, az ember idegeit nagyon kifáraszt-

SZORA A KERTI HÁZBAN.

KÉPEK A BUDAI KIRÁLYI VÁRBÓL.

totta az az élet. Egyik bál a másik után, hígy-jék meg, az ember végül úgy megújna.

A kis leányok arra gondoltak, milyen boldogok ők, ha egyszer egy évben bál van a faluban. Izgatottak hetekkel előtte, hetekkel utána, hogy lehet a bálóaszt megünni?

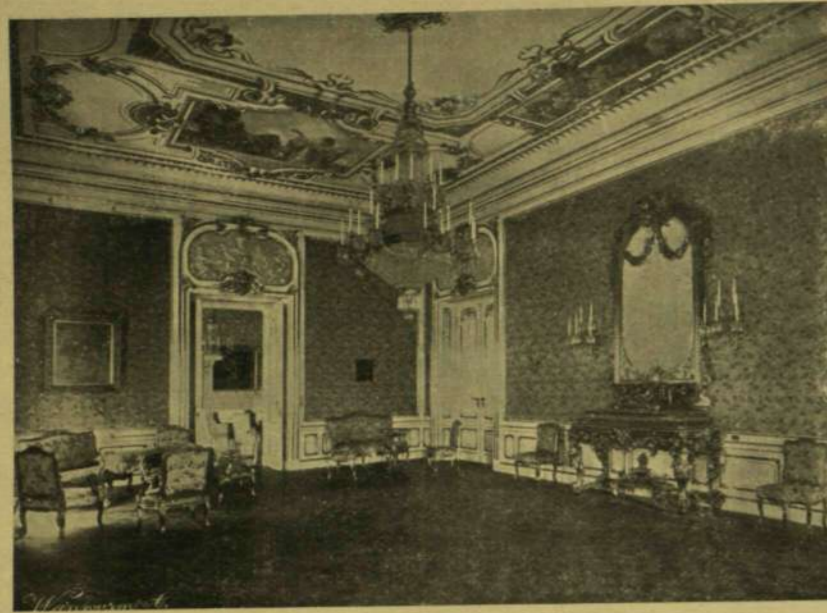
A fordulónál szembe jött velük Kovács Feri a tanító úrral. Lekapta a kalapját, megnézte a a jövevényt. Aztán tovább akart menni. De Málsikné rászólt:

— Jöjjön ide Kovács úr, hadd mutatam be a hugomnak.

Kovács odajött és meghajolt a leány előtt, a ki kezét nyújtotta és férfiasan megszorította az övét. Végig néztek egymáson.

Kovács Feri csinos, magas, széke ember volt. A szeme acélszürke, vizsgálódó, mély tekintetű. A tekintetéből is kilátszik, hogy az ő gondolatoké messzire terjed, túl a kis falu határain. Látszott rajta, hogy itt él, mert itt kell élnie és szereti is ezt az életet, de nem engedi, hogy gondolkozását lenyomják a kicsinyes viszonyok, érdeklődését egészen lekössék az apró-cseprő helyi ügyek. Málsikné őt se szeretete. De kíváncsian nézett vendégére.

Sportszerűen öltözött ifjú hölgy volt. Nem volt csunya, de szép se volt. Azonban látszott, megtett mindent, hogy megjelenését különöse,

AZ ELSŐ FEJEDELMI LAKOSTÁLY FOGADÓTERME.

Budai Béla szobornőve.
GYERMEKCSOPORT A KRISZTINÁVÁROSI SZÁRNYPÉLET LÉPCSŐHÁZÁBAN.

SAVOYAI JENŐ HERCEG LOVAS SZOBRA A DUNÁRA NÉZŐ HOMLOKZAT ELŐTT.

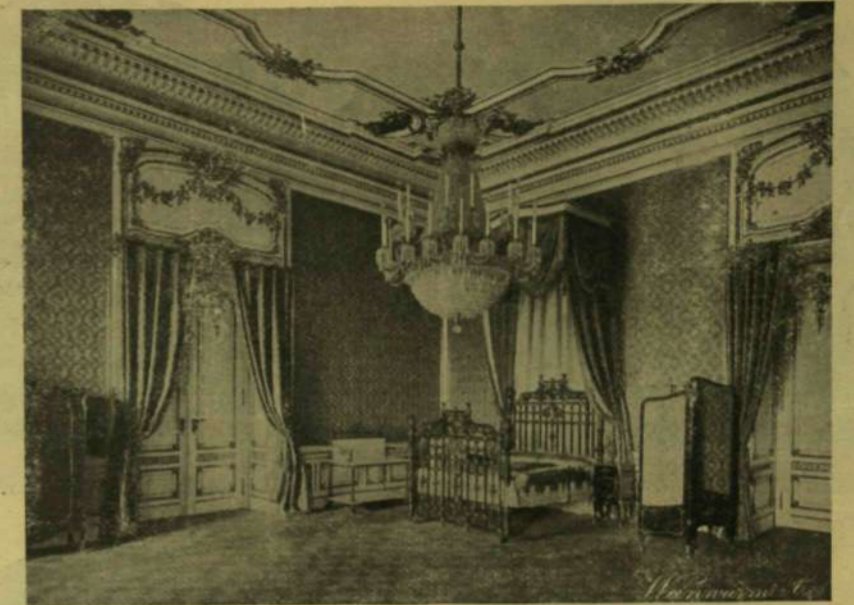

RÉSZLET AZ ÉJSZAKI HOMLOKZATRÓL.

A DUNA FELŐLI HOMLOKZAT ÉS A HABSBURG-LÉPCSŐVEL.

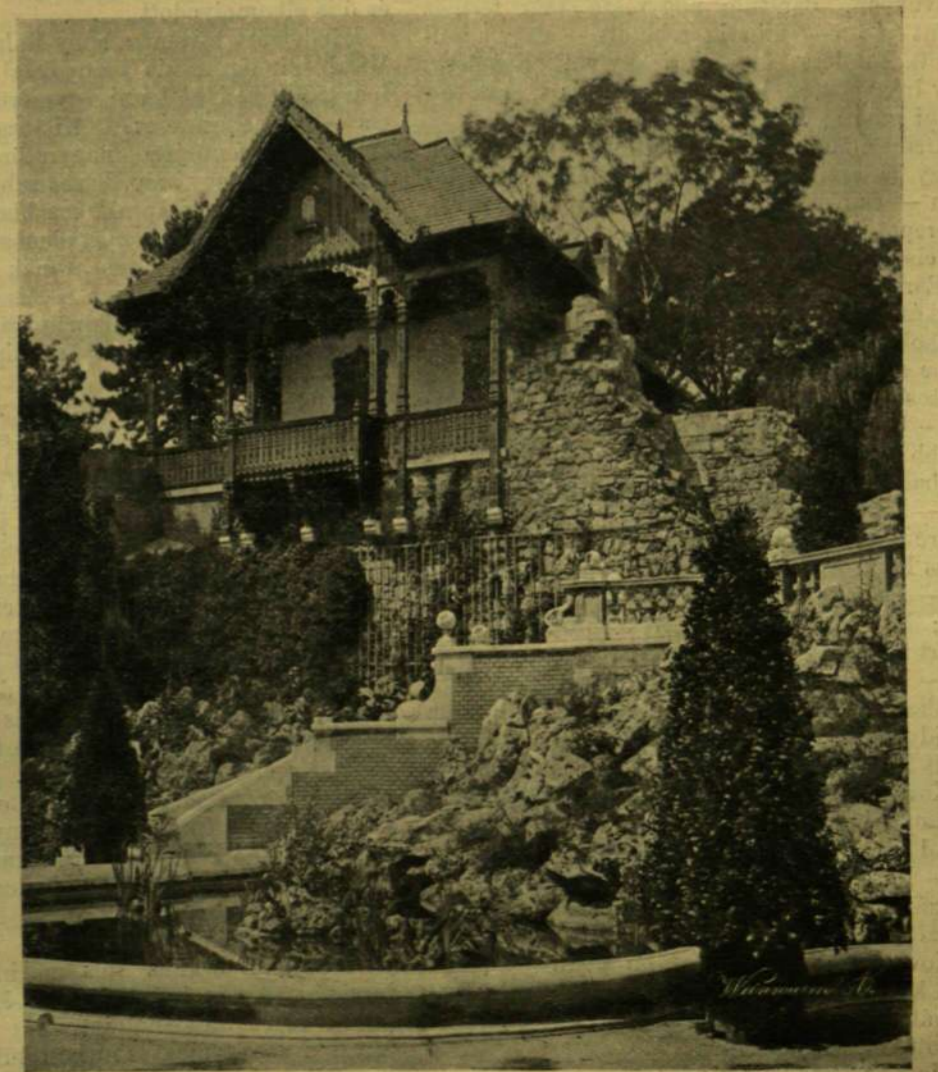
KÉPEK A BUDAI KIRÁLYPÁRBÓL. — Weinwurm Antal fülvételét után.

AZ ELSŐ FEJEDELMI LAKOSTÁLY HÁLÓSZOBÁJA

Budai Béla szobornőve.
GYERMEKCSOPORT A KRISZTINÁVÁROSI SZÁRNYPÉLET LÉPCSŐHÁZÁBAN.

A KERTI HÁZ DUNA FELŐLI HOMLOKZATA.

Gróf Szapáry Gyula.

Wekerle Sándor.

Báró Bánffy Dezső.

Gróf Zichy János.

PILLANATFÉNYKÉPEK A KIRÁLYI KIHALLGATÁSRA MENŐKRŐL.

fessé tegye. Vöröses szüke haját jól kiránczította és lapos kis matrőskalapja alatt széjjelapított hajából nagy kontyot csavart. Magas, kemény fehér gallért viselt és mozdulataiban az angol nőket utánázta.

Fáradt volt. Elfárasztotta a sok téli egymást kergető élvezet, az örökös hajsa férj után. Bőséges alkalmat volt kitapasztalni az emberek, barátok irigykedő, számított viselkedését. Láttá, hogy testvérei már türelmetlenül várják a hosszabb szoknyát és azzal együtt a jogot az érvényesülésre. Érezte a szemrehányást tekintetükben, szavukban. Barátnő nagyrésze már férjhez ment és ő még mindig robotolt — vagyis mulatott. Felületes, üresfejű leány volt. Nevelését úgy irányították, hogy tetszeni akart, csak tetszeni mindig. Beleférdt . . .

Örült a Mácsik néni levelének. Elgondolta, hogy ha ezélt ér — föltétlenül bizott a sikerében — és Kovács Feri feleségül veszi: milyen szerepet játszik ő majd. Vidéken az más. Ő lesz az első, ő utána igazodik majd mindenki.

Ránézett a fiatal emberre. De annak őszinte, fürkésző nézése megzavarta. A pesti társasági alakok nem így szoktak ránézni; mintha a lelkébe akarna látni. De rögtön fölébredt benne a biztos fellépésű nagyvilági hölgy és megszólalt:

— Úgy örülök, hogy lejöhöttem. Itt sokkal szebb minden, mint abban a poros, füstös városban. És itt legalább csend van, nyugalom.

— Különös. Fiatal hölgyek rendszerint nem szeretik a nyugalmat és csendet — felelte Kovács Feri. — Nagysáád, úgy látszik, kivétel.

— Igen, én nem szeretem azt a lármás életet; ha ép muszáj, megyek mindenfelé, de azért szeretem ezt az életet is.

Hogyne, a Miczi nagyon házias; egyszerű élethez szoktatta az anyja. Arra gondolt, ha majd valami egyszerű emberhez megy nőül, — szolt Mácsikné.

Kovács elmosolyodott. Eszébe jutott valami, mennyit beszélt neki multkor Mácsikné a hugaról . . . Elbúcsúzott a hölgyektől.

— Látogasson meg, kedves Kovács, jöjjön el hozzám, nagyon fogok örülni, te is, ugye-e, Miczi? — szolt Mácsikné.

Kovács meghajolt és tovább ment. A kis leányok előre mentek, mikor Mácsikné megállította Kovácsot. Irénke görcsösen kapaszkodott Gizi karjába.

Most utolérte őket a néni. — Kis leányok, hát nem vártak meg minket.

Azt akarom mondani, hogy majd most aztán jó barátságban lesznek a Miczikével, ugye-e? Hiszen egy korban vannak. Hát aranyos Gizi-kém, majd aztán este jöjjön be Micziért, ha sétálni mennek, vacsora után. És holnap hozzám jönnek mind uzsonnára; igen?

A leányok elbúcsúztak a vendégtől.

— Gizikém, mit gondolsz, tetszik neki? Mondd őszintén! — kérde izgatottan Irénke. — Te kis csacsi! Majd! jobb izlése van neki! — szolt Gizi nevetve; de eszébe jutott a vendég biztos, nagyvilági fellépése, eleganciája és ő is elkomolyodott . . .

Minden úgy történt, hogy Mácsikné akarta: Miczi mindig a kis leányokkal volt együtt. Iparkodott kedves lenni, egyszerű és természetes, — de nehezebb esett. Kilátszott a komédia alól valódi fenhéjázó, nagyratörő természet. Haragudott, hogy szép, díszes ruháit nem viselhette, mert a néni „praktikusabbnak” vélte, ha szerény és egyszerű a megjelenése. Csakhogy ő nem arra született; nem annak nevelték. Azt gondolta, majd eljátszsa a kis komédiát, és aztán, aztán, meglássátok majd ti, falusiak, mit tudok én, ha előkerülnek a csipkés, különös ruhák a ládából.

— És igen, Kovács Feri törődött vele; vele beszélt mindig, ha mindnyájan együtt voltak. Gizi is látta. Nem igen volt ereje Irénkét vigasztalni, pedig hogy szeretne volna! Ő boldog volt, Laci írta, hogy pünkösdre haza jön . . .

Szegény Irénke nem evett, sápadt volt, — vészegetty, — mondá a doktor bácsi. — Szedjen vasat . . . Gizi szólni szeretett volna édesapjának: „Én okos, édes apuskám, nem vészegetty az Irénke, csak szerelmes.” De nem mert.

Mácsikné búska volt a huga diadalára. Hát hiszen igaz, belátták az ismerősök, hogy az a Miczi fess, ügyes leány; de azért, tudj az Isten, senkise szerette valami nagyon. Hívták ide is, oda is, tortákat sütöttek a tisztelőre, de azért nem rajongtak ép érte. Egynehányan megértették Mácsikné szándékát; és kíváncsian lesték, Kovács mikor „nyilatkozik”; biztosra vette mindenki Miczi dolgát.

Szegény Irénke!

A patikariusékhöz volt meghíva az egész társaság. A kis leányok is, a kik közül egy páran végre megtanulták, mint emeli Lányi Miczi a szoknyáját, és otthon tükör előtt gyakorolták.

Miczi sugárzott a dicsőségétől, jókedvtől; látta

Irénke szomorúságát — leányok hamar észreveszik az ilyet — és annál jobban örült. Az a búska ember! Néha mintha gúnyolódna, — de majd meghunyászkodik előtte, azt ő tudja és éri. Nem hitte volna, hogy ilyen nehéz lesz a dolga . . . De tudja, hogy eléri a célját!

Irénke a leányokkal beszélt, szomorúan, leverten. El se akart jönni, de Gizi biztatta; a szeme ma különösen ranyogott és elhatározta, hogy cselekszik.

— Kovács úr, beszélni szeretnék magával, kérem. — szolt a fiatal emberhez.

— Kérem, parancsoljon velem, kedves Gizi kisasszony, — szolt Kovács meglepetten, szolgálatkészen. Gizi előre ment a lugas mögé. Egy orgonavirág volt a kezében, azzal játszott zavarában.

— Kovács úr kérem, látta én nem is tudom, hogy mondjam . . . De nekem olyan jó barátom. Igazán a legjobb barátom. És ez a bizonytalanság megöli. Kérem, önnel most már úgyis mindegy, kérje meg mindjárt azt a leányt, jobb lesz, akkor legalább biztosat tudunk; tudom, hogy beteg lesz, de jobb, ha biztosat tudunk . . . Kérem, hiszen ön jó ember: kérje meg azt a leányt mindjárt . . .

Kovács meglepetten, zavarodottan nézett Gizikére.

— Milyen leányt kérjek meg? És ki lesz beteg? Megbocsásson, de nem értem.

— Dehogyan nem. A Lányi Miczit kérje meg!

— Én . . . De hogy ez jut eszébe? . . .

— Hiszen szereti, mindenki mondja, hogy meg fogja kérni és az borzasztó nekem, szegény kis leányt nézni.

— Kit, Lányi Miczit? Olyan jó barátója?

— Jaj, dehogyan! Ki nem állhatom . . . azaz nem . . . szóval, csak kérje meg . . .

Kovácsnak kezdett kinyilni a szeme. Világosan látta az utolsó napok történetét. Eszébe jutott Mácsikné hízelkedő szava, Miczi alázatos, szerény modora, mely annyira ellentmondott a természetének.

— Csak azt az egyet mondja még meg, Gizike, ki lesz beteg, ha én megkérem azt a kis hölgyt? Maga? Várjon csak, megírom a Laczinak! Gizi elpirult.

— Nem, nem én! Hanem Irénke! — szolt alig hallhatóan és elszaladt.

— Irénke! Kovács most már értette. Ez az édes, bájos kis leány, a ki annyira megrésztetted neki, mikor idejött, mindjárt. A kit úgy megszeretted, csak várnai akart, várnai, hogy meglássa, mint érez a kis leány iránta. Mert nem akarta, hogy hozzá kényszerítsék . . . Ez az édes kis Irénke, a kinek mély kedélye, egyszerű, őszinte modora, nőies, közvetlen gondolkodása úgy meghatotta . . . Hát fájt a szíve, mert ő azzal a pesti szecessziós kisasszonyval mulatott. Hát szereti? Adta ördögök Gizikéje . . .

Kovácsnak nagyon jó kedve támadt. Indult a többiekhez. Már mindnyájan bent voltak az ebédlőben.

Nem hallgatott Mácsikné hívogató szavára, odadt Irénke mellé. A kis leány összezezent.

— Megjéjdt tőlem, Irénke? Már látszik, elszokott a társaságtól. Nem vagyunk olyan jó barátok már, mint azelőtt? Azt sajnálnám!

— Dehogyan, kérem . . . — A kis leány sápadt arca hirtelen sötétvörös lett. — De csak menjen, látja, hogy idénéz Mácsikné.

— Hát nézzen! Legfőljebb azt mondja majd, hogy nem vagyok udvarias! Mond majd különbeket is.

— Hiszen olyan jó barátok! szolt Irénke zavartan, érdeklődve.

— Nem, barátok ép nem vagyunk. Csak érdekeltek a huga, újra eszembe jutott a pesti élet, mikor ott voltam vegyszergyakornok, az ottani társaság, hang . . . És újra megtanultam becsülni ezt az életet, ezt az egyszerűt, közvetlen, hangot, a magáét, Irénke!

Hogy megjéjdt a kis leány! Miczi messzi ült tőlük, egy kis uradalmi tiszt és a patikarius bácsi gigerli fia közt, a ki Miczibe volt „halálosan” szerelmes és az automobil-sportról fecsegett vele. De Miczi nem figyelt a beszédére. Az ajkát harapálta.

Gizi pedig örömmel nézett a barátónőjére. Látta, milyen piros az arca. „Alighanem jobb doktor vagyok, mint apuska!” gondolta nevetve.

Uzsonna után Irénke odarohant Gizizhez és a nyakába borult.

— Gizikém, olyan boldog vagyok!
— No, úgy-e mondtam! — szolt Gizike büszkén, elégedetten.

Lányi Miczit három nap múlva „hazahívták” Pestre. „Egy nagyon elegáns bála kell mennie”, mesélte Mácsikné mindenkinek.

Kovács Feri pedig, mikor kint sétáltak menyasszonyával, Laczival és Gizikével az erdőben, csak azt mondogatta: „sohase fogja elfelejteni Gizikének, hogy erővel össze akarta háziasítani azzal az affektáló Lányi Miczivel.”

— Hogy kényszerített! Hogy könyörgött, hogy kérjem meg! Hát nem választottam én szebb menyasszonyt magamnak?

— Dehogyan! Olyan buta vagyok, mint az éjszaka és zöld, mint a béka! Ma mondta Mácsikné a jegyzőnének, — szolt nevetve, boldogan Irénke.

— Nekem meg annyi a régi adósságom Pesten, és olyan kevés itt a fizetésem, hogy okvetlenül éhen halunk!

Mindnyájan nevettek és a világoszöld karsú fák között átsütött a nap. És a mint ott mentek mind a négyen a világos erdei úton, ök jelképeztek a nagy, csöndes, végtelen természetben az erős, bizva-bizó, reménykedő ifjúságot.

Ego

A BUDAI KIRÁLYI VÁR.

Nagyjában és egészében készen van már a budai királyi vár; kívülről már rég kibontakozott teljes pompájában, belül is csak kisebb díszítő munkálatok vannak hátra, melyeknek a közel jövőben leendő befejezése után a természet kezeletéből s művészek munkájából páratlan szépségben emelkedő épület minden részét át lehet adni eszéljának. A nemzeti régi óhajása teljesül ezzel: a magyar királynak koronája fényéhez méltó lakóhelye emelkedik a budai várhegyen, a hol hozzá illő pompával fogadhatja fejedelmi vendégeit és ünnepi alkalmakkor alattvalói hódoló seregét.

A királyi palota kibővítése rég érzett szükség volt. A régi épület már az 1867-iki koronázásakor is szűknek bizonyult s azóta meg nem szűntek a hiányok pótlására szolgáló törekvések, egész addig, míg a viszonyok lehetővé nem tették a munkálatok teljes erővel való megkezdését. Az első lépés a várbaráz építése volt, melylyel megfelelően elhatárolták a palota Dunára néző szép kertjét. Ennek elvégzésével elsősorban a Krisztinavárosra néző nyugati részt terjesztették ki; e munka nagy nehézséggel járt. Egrészét a régi palotát egészen fenn kellett tartani s ezzel a tervezők stílus és egyéb építészeti elrendezés tekintetében is meg voltak kötve, másrészt pedig a palota nyugat felé nyitott udvara oly kicsiny volt, hogy az oda tervezett új palota nem fért volna el rajta s így mesterséges alapot kellett teremteni a várhegy nyugati lejtőjéből emelkedő támaszfalakkal.

E nehézségek leküzdésével emelték azt a hatalmas épületet, mely a Krisztinavárosból néző óriási támaszfalával, öt emeletre rakott homlokzatával annyira megragadja a szemlélőt. Ennek építkezései még folytak, mikor elhatározták, hogy a palotát az éjszakai oldal felé is fejleszteni kell. Ugyanis már a koronázás 25 évi jubileuma alkalmával kiderült, hogy a királyi palota egyetlen nagy díszterem szűk az udvari ünnepélyek számára, ezért első sorban ennek bővítéséről kellett gondoskodni. Ezen a kibővítésen kívül kellő nagyméretű és fényes új ünnepi helyiségeket is kellett létesíteni s mert a krisztinavárosi szárny keretében ezeket beosztani nem lehetett, csakis éjszak felé volt lehetséges a terjeszkedés, arra, a hol a régi szertár épülete állt. Így fejlődött ki a Dunára néző homlokzat, a vár legjellemzetesebb része, melynek képét emlékezetében őriz mind a mai, a ki a pesti Dunaparttól fölkintett a várhegyre. E jelenlegi homlokzat központja a régi palota éjszakai szárnya, az ettől éjszak felé eső rész az újon épült szárnyépület.

E homlokzatot pompás részleteivel együtt láthatja az, a ki a várkertnek a nagyközönség számára nyitva tartatni szokott részén fölmeleg az előtte elterülő széles terraszra. A középrészét kellően érvényre juttatja a hatalmas méretű

József Ágost főherceg Lobkowitz herceg tábornagygyal s Klobueser és bíró Steinainger altábornagyokkal.

A kép jobboldalától sorban: Attems altábornagy, Minarelli vezérőrnagy, Czibulka altábornagy, Surányi ténparancsnok vezérőrnagy, Leithner vezérőrnagy, Bihary altábornagy, honvéd kerületi felügyelő, Obert főhadbíró, Kafka honvéd vezérőrnagy, Melczor vezérőrnagy, Balta honvéd huszárezredes, Ludman vezérőrnagy, Pfeif határkapitány, Baumbach honvéd vezérkari százados, gróf Baththyány huszárfőkapitány, gróf Szirmay huszárfőkapitány, Ratky vezérkari százados, Kapuscsek vezérkari százados, Bulis szekerész kapitány, Amlacher tüzér főhadnagy, Werner tüzér főhadnagy.

PILLANATFÖLVÉTELEK A KIRÁLY SZÜLETÉSNAJÁN A VÉRMEZŐN TARTOTT DÍSZSZEMLÉRŐL.

kupola, melynek tetejében a magyar korona óriási nagyságú hű másolata ragyog a nap sugaraiában. Észre sem veszi a néző a szokatlanságát annak, hogy e központi rész beszögellik, mert a kupolán kívül a fal elé állított oszlopsor s az első emeletről leveztető szabad lépcső, az u. n. Habsburg-lépcső figyelemzót arra a szerepre, melyet e rész az egész épület szerkezetében elfogal. Töle mindkét oldalt szimmetrikusan egyenlő képzésben emelkednek a szárny-épületek. Az egész dunai homlokzat hossza 304 méter; csaknem kétszer akkora, mint a régi palotáé volt. A csodás szépségű kilátást nyújtó terrasz emelkedik, a Habsburg-lépcső előtt, Savoyai Jenő nagy lovasszobora, Róna József műve. Egyéb szobrasi díszítőműnye is láthatók itt: a középrész oszlopsorát koronázó tympanon, kisé arab éjszakra pedig egy halásző gyermekeket ábrázoló szökőkút. E szökőkúton túl emelkedik a várkert művészi kiképzésű, még nem egészen kész főkapuja, mely a Szent-György-tér, illetőleg a sikló felső végállomása felé vezet.

Kocsin a Szent György-tér felől lehet jutni a várba. E térre néz az éjszakai homlokzat; az ehhez tartozó épületzárny és a katonai őrség épülete között elhaladva jutunk a főkapuhoz, mely fölött a magyar ezimér ékeskedik, a kapu két lábánál pedig egy-egy hatalmas kőorszlán fogadja jóindulattal, nyugodt tekintettel a beménőt. A kapun bejutva széles nagy udvarban találjuk magunkat; ez udvarból nyílnak a várpalota egyes részeibe vezető bejáratok. Itt van a király lakosztályaiba vezető, művésziesszenből faragott kapu, melynek ernyője fölötti eziméren, jobbról-balról hadi jelképekkel körülvéve, a király nevének kezdőbetűi láthatók; az egész kapuv építészeti kiképzését pedig a magyar korona koronázza be. Az udvar másik részén, szemben a főkapuval egy kisebb, a déli szárnyba vezető kapu van, melyet a háború és béke bronx allegóriái vesznek körül. Ugyanítt, a dísz-udvarban van, balra, mindjárt a főkapu mellett, a Szent István, (előbb Szent Zsigmond) kápolna bejárata. A kápolnát is lényegesen át

kellett alakítani. Még Mária Terézia alatt épült ugyanis hozzá egy oldalkápolna, a „szent jobb” őrzésére. Ez az oldalkápolna útját állotta a közös közlekedésének, a mi annál kellemetlenebb volt, mert ünnepélyekkor ez volt az egyedüli közlekedési úttonal. Ezért az odalkápolnát el kellett távolítani s a szent jobb őrzésére a Szent István kápolna belsejében megfelelő helyet létesíteni. E célra a szentély mögötti folyosó egy részét elfalazták és ajtót nyitattak bele a szentélyből. E kis kápolna a benne őrzött ereklyéhez méltó díszszen van kiképezve, kupolája arany mozaikból készült, falai pedig márványból. Ez alkalommal magát a Szent István kápolnát is díszesen átalakították, nagy méretű, üvegestű ablakokkal látták el, a falak márványozása, az új oltárok s új, művészi oltárképek, valamint az ugyancsak új orgona is méltó kiegészítő részévé teszik a magyar király fejedelmi otthonának. A mint az udvarból kifelé haladva a főkapuhoz ér az ember, itt belül is mindkét oldalt egy-egy kőorszlán fogadja; mintha a kapu külső oldaláról jöttek volna át ide; de most már nem barátságos arccsal, hanem haragosan fogadják a kimenőt. Talán a magyar vendégszeretetet akarják jelképezni, mely örül az érkezőnek, szomorkodik, ha távozik a vendég.

A vár belső berendezése a következő:

A krisztinavárosi szárny támaszfala mögött, annak parkánya alatt van két pince-emelet, melyek egyike, az alsó, fa, kőszén s egyéb tárgyak raktárául szolgál, felette pedig a fűtőszervezet van elhelyezve. A támaszfal koronája felett két alagsor közül az elsőben vannak a konyhák: a nagy udvari konyha, a király személyes konyhája, egy főhercegi s egy a személyzet számára való konyha. Ugyanítt van a nagy és a kis cukrászda, az élelmiszerrek raktára s a többi szükséges melléképületek. Az ételeket innen részint villamos liftekkel szállítják, részint pedig alagsorú át, mely alagút a vár e részét a régi palotával köti össze. A második alagsorban vannak a gazdasági hivatalok, a konyhaszemélyzet lakásai, valamint a fehér-

A «PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ» A TŰZVÉSZ UTÁN, AUGUSZTUS 25-ÉN REGGEL 6 ÓRÁKOR.

neműk és az ezüstneműk raktárai. Az e fölött következő emelet sor a régi palota földszintjével esik egy vonalba. Ide egy főherceg számára való lakosztályt építettek, melyben jelenleg József Ágost főherceg lakik. Ugyanitt van a király kabinet-irodája, valamint a posta- és táviró-hivatal.

A palota e részének bejárata a diszudvarból nyílik. A bejárati kapun át tágas előcsarnokba jutunk, melyből a főlépcső vezet ki; a lépcső márványból, emlékszerű módon épült, kiváló díszei Radnai Béla két bájos gyermekszobor-csoportozata, nyugóhelyén pedig Jankovich Gyula libatolvaj-füüt ábrázoló sikerült szobra.

Az első emeleten vannak az u. n. «nagy appartement»-ok. A déli részben a királyi magánlakosztálya van elhelyezve; ablakaiból belátni a Dunára, a pesti oldal megragadó látképe a mögötte elterülő síksággal, valamint a Gellérthegy új szerpentín-úttal ékesített oldalára. A nyugati oldalon két fejedelmi vendég számára épült lakosztály; régi óhaj valósult meg ezzel: hogy ha a király idegen uralkodókat fogad a magyar székvarosban, rangjukhoz illően el lehessen őket helyezni a várpalotában. Az éjszakai és keleti homlokzatot a kíséret tagjainak és az udvarhölgyeknek szánt lakosztályok foglalják el. A második emelet nagy része szintén a kísérethez tartozók s a főudvarmesterek helyiségei számára van fentartva; az éjszakai homlokzaton ellenben a szent korona és a koronázási jelvények őrzésére szolgáló, valamint a kincstárnak szánt helyiségek vannak, a mivel szintén régen érzett szükségét pótolta az építés vezetősége.

Az építés nagy fontosságú feladata volt az is, hogy a várat megfelelő nagy méretű és díszű ünnepi helyiségekkel is ellássák. E célra a palota éjszakai oldalán fenmaradt területet használták fel, oly beosztással, hogy a régi dísztermet és mellékhelyiségeit az új ünnepi helyiségekkel kapcsolatba hozták. Ezáltal kétszáz méter hosszú terem sor keletkezett, a milyen a versaillesi palotán kívül a kontinens egy királyi lakában sincs. Az éjszakai szárnyba, az első emeletre került a 724 négyzetméter nagyságú, tehát a Vigadó nagyterménél jóval nagyobb ünnepi terem, páhollyokkal, zenefülkével és két emelet-soron keresztülhaladó gallériával. Ez ünnepi termet az udvari oldalra kellett helyezni, mert

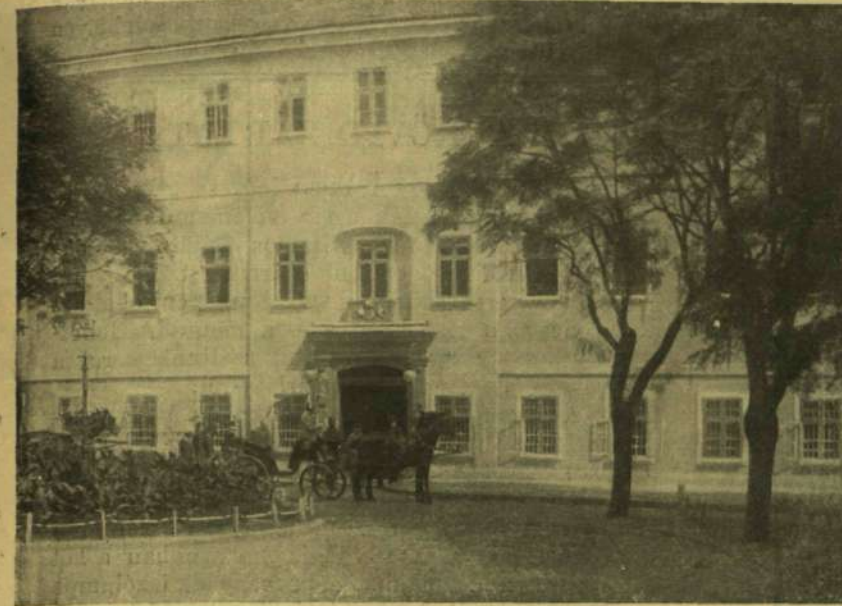

A BUDAPESTI «PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ» ÉGÉSE AUGUSZTUS 24-ÉN ESTE.

a dunai homlokzat architektúrája a szimmetrikus kiképzés következtében a régi palota alakjához és mértékéhez volt kötve. Az ünnepi helyiségekhez tartozik még a nagy kupola alatt levő barokk stílusú Habsburg-terem s mellette két szintén történelmi jellegű díszterem: Szent István és Hunyadi Mátyás termei, az előbbi középkori román, az utóbbi renaissance-stílusával is utalva arra a korra, a melyet jelképez. E három terem mindegyike egy-egy központul szolgál a palota belső beosztásában s e mellett megőrököti nemzet történetünk három nagy korszakát: az Árpádok, a Hunyadiak s a Habsburgok korát. A palota legfelső emeletén végül udvari hivatalok és lakások vannak.

Az új építkezésekkel kapcsolatban a Krisztinaváros felől új közlekedési utat is kellett építeni, valamint nagy arányú építkezést végeztek a várkeretben is. Egyebek közt egy csinos kis kerti házat is építettek ide a kert lejtőjén, pihenőül. A kis ház zöld lombok közé rejtve áll, a Dunára és a Gellérthegyre nyílik belőle kilátás; bútorzata csupa magyaros, népies munka.

Az építőművészek, szobrászok, festők és műiparosok egész sora dolgozott s dolgozik a palota teljessé tételén már évek sora óta, hogy teljességében mutathassák be a magyar művészet fejlettségét. Nem csekély büszkeségére szolgálhat minden magyarnak, hogy ezt az arányaiban is óriási, külső és belső díszében pedig pazar pompájú palotát csupa magyar ember tette olyan, a milyen. Alig van benne oly részlet, mely ne itthon, magyar ember által készült volna, sőt még az anyag is mind magyarországi, csak azt hozták idegenből, a mi hazánkban egyáltalán nem található. Az egész munkát pedig építő művészetünk egyik kitűnő vezetője: Hauszmann Alajos műegytemi tanár, a ki munkatársai lelkes seregének élén olyan alkotással gazdagította fővárosunkat, melyre még késő utódok is büszkeséggel foghatnak tekinteni.

A király megérkezése a Rókus-kórházhoz.

A király főhadsegédével a Rókus-kórházból távozóban.

A «PÁRISI ÁRUHÁZ» ÉGÉSE.

Fájdalmas részvételt tölt el mindenkit az a nagy szerencsétlenség, melyet augusztus 24-én a főváros egyik legnagyobb üzleti épületében kitört tűzvész okozott s a melynek több emberélet is áldozata lett. A budai ördög-árok 1879-iki kiáradása óta ily megrázó szerencsétlenség Budapesten nem történt. Tűzvész pedig ily rettenetes, nem is tudni, mikor volt.

Kigyúlt egy nagy négyemeletes bérház, mely «Párisi Áruház» néven volt ismeretes a Kerepesi-úton. Az áruház a pinceszétől a második emeletig elfoglalta áruival a hatalmas épület nagy részét, sőt kibérelte a szomszédos házak egy részét is, azok falát áttörte és ott szintén bolti helyiségeket tartott. Az udvart üvegterítővel látta el s ott is állt a vásár. A nagy üzleti helyiség egyesítette magában a legkülönbözőbb cikkek: szövet, ruha, kalap, edény, szerszám, óra, porcellán, norinbergi áru, vas ágy, kés, keztyű, cipő, fogas, fegyverek, töltények, tűzijátékhoz való holmik, pipereszer, minden volt itt. Csipkék, függönyök, szőnyegek, egyéb gyulékony holmi mindenfelé.

A nagy saroképületben több magánlakás is volt. Szerencsére a lakók legtöbbször nyaralt, vagy távol volt. Az áruház földszint gyűlt ki esti hét órákor s rövid időn már az első emelet is lángba borult. A kik fentebb voltak, életveszéllyel, füst és lángok közt birtak lejutni. De nem mindenki. A tűz elálta útjokat, mert a felső részekből csak egy helyen lehetett lejutni, egy szűk kapunyíláson. Ez is kirakat gyanánt szolgált, mindjárt kigyúlt és lángolt. A kik az épület felső részeibe szorultak, a harmadik és negyedik emeletről ugráltak le. A tűzoltók ponyvát tartottak. De nem mindenki ugrott a ponyvába, néhányan az utca kövezetére estek, ott halálosan összezúzták magukat. A nagy tűzhöz a tűzoltók nem birtak hozzáférni és

ezernyi tömeg szemeláttára történtek az iszonyatos jelenetek.

Most foly a vizsgálat, kiknek a mulasztásából lehetett berendezni oly áru-telepet, melynek helyiségeit tűzálló falak nem választották el, kijárata pedig csak egy volt az emeletről, alig két méternyi széles, annak két oldala is kirakat. Az áruraktárakból falépcsők vittek föl az emeletekre. Szabálytalan volt az is, hogy a szomszédos házakba áttörték a tűzfalat. Az áruházból átsapotta a láng a szomszédos négyemeletes palotába s ennek üzleti helyiségeig elakított első emelete is pokoli lánggal égni kezdett.

A házat dr. Szenássy Sándor építette alig tíz évvel ezelőtt. A «Goldberger testvérek» cég vette bérbé; később hozzá bérelték még a Kerepesi-úton özvegy Kohn Árminné szomszédos házából az első emeletet, a Klauzál-utczában szintén a szomszédos egyemeletes ház egy részét. A nagy telepnek külön vilamos világítási berendezése volt. Augusztus 24-ikén kevéssel esti hét óra előtt a gépész az üzlet kirakatainak kivilágítására szolgáló készüléket indította meg az áramot s ekkor támadt a tűz, még eddig nem tudni, «rövid zárlat» vagy egyéb ok következtében-e. A lángok hallatlan gyorsasággal terjedtek.

A borzalmas események aztán gyorsan következtek egymásután. A lángba borult üzletben mintegy 150 alkalmazott volt, a kik még megmenekülhettek, bár egy-kettő égési sebeket szenvedett. A lakók közül azonban már nem mindenki birt megszabadulni. Ezek az épület sarkán a negyedik és harmadik emelet ablakiban jelentek meg, onnan vetették le magukat. Goldberger Henrikné, az egyik üzlettulajdonos neje, ki ép aznap jött vissza nyaralásából, a negyedik emeletről, lakásáról ugrott le s eszméletlenül vitték a szemközti Rókus-kórházba, a hol néhány perc múlva meghalt. Utána egy-

másután szállították a többi szerencsétlent is, többnyire asszonyokat, leányokat. A veszedelem utáni reggel már tizenkét halott volt kitehívva a Rókusban, sebesülteket is tizenhatot vittek oda, de ezek legnagyobb része kisebb sérülést szenvedett s már is eltávozhatott a kórházból.

Egész éjjel tartott a szörnyű tűzvész, mely a házban oly gazdag táplálékot talált. Csak hirtelen birtak bejutni a tűzoltók a földszinti helyiségekbe, aztán az első emeletre, a hol az öntözéstől át volt ázva minden. Feljebb a méternyi magas törmelék még forrók voltak. Ezekből még másnap és harmadnap is kitört a láng s a tűzoltóknak ismételtelen az öntöző eszközökhöz kellett nyúlani.

A sok ezernyi tömeg szemeláttára végbement katasztrófa színhelye Budapesten egyik legnagyobb forgalmú útvonalán, a Kerepesi-út derekán van. A «Párisi Áruház» a Kerepesi-út és Klauzál-utca sarkát foglalta el. Mellette a Kohn-féle négyemeletes ház, ezen túl az «Orient» szálloda. A három nagy ház előtt kis park terül el, a Rókus-kórház és Népszínház közt. Ezt a két közintézetet is veszedelem fenyegette, mert az égő pernye és zsarátnok özönlött rájuk. Egyik képünk feltünteti a vész színhelyét, a Rókus-kórházzal s a téren levő földszintes régi Kaszeli-kórházzal; a felvétel a múlt évben készült Kossuth születésének századik évfordulója idején.

Az egész területet a következő napokon elzárták a közlekedés elől, mert az épület párkányzatai omladoztak. Még harmadnap is dolgoztak a tűzoltók. Ekkor tudták csak a felsőbb emeletekbe hatolni. Egy tűzoltó a harmadik emelet saroklakásának fürdőszobájában még egy ismeretlenség összeégett halott maradványaira, a tizenharmadik áldozatra talált.

A király már este értesült a szerencsétlenségről. Másnap augusztus 25-ikén pedig megjelent a Rókus-kórházban, a sebesültek közt. A kapunál gróf Khuen-

A közönség a Rókus-kórház előtt várja a sebesültekről szóló híreket.

Katonai és rendőri kordon a Kerepesi-úton, a «Párisi Áruház» előtt.

A «Párisi Áruház» és a kerepesi-úti szomszédház a tűz után.

Hédervány miniszterelnök, **Márkus** főpolgármester, dr. **Müller Kálmán** a kórház igazgatója és **Rudnay** főkapitány fogadták. A király több kérdést tett, hogy mért nem sikerült a mentés, nem történt-e mulasztás és szigorú hangon mondta, hogy minden mulasztást meg kell büntetni. A kórház egyik termében a többi beteg közt hat sebesült feküdt, egy másik termében is három, a férfi betegek osztályában három tüdőztő és **Glück Sándor**, az üzlet egyik alkalmazottja, a ki úgy menekült meg, hogy a vízvezeték csapot kinyitotta s a víz nagyjából megvédte a lángoktól, de azért súlyos égési sebekeket szenvedett.

Ő Felsője jóságosan kérdezte a sebesülteket hogy létéikről. Szegény cselédeknőknak megsimogatta az arczát s vigasztalta őket, kik hálásan csókozták meg a király kezét. Ő Felsője a kórházból átment a szerencsétlenség színhelyére, megnézte a kormos romokat és a tüdőztők parancsnokához és a mentőegyesület parancsnokához intézett kérdéseket. **József Ágost** főherceg délután látogatta meg a sebesülteket s tudakozódott róluk, nem jutottak-e sanjary anyagi körülmények közé.

A király azonnal 5300 koronát küldött a szerencsétlenül jártak számára s a polgárság is megindította a gyűjtést.

A halottakat augusztus 26-ikán este átszállították a Rákos-Kereszturn melletti új zsidótemető halottas házába. A tizenkét halott közül tíz a temetéséről a «Chevra Kadisha» egyület gondoskodott. Aug. 27-én délelőtti hatot temettek el egyszerre, **Kohn Sámuel** dr. főrabbi mondott fölöttük gyászbeszédet. A többi is eltemették még aznap. A családtagok, az ismerősök fájdalommal sok ezernyi gyülekezet osztatott. Két cselédet, **Szabó Marit** és **Proksa Istvánnét** a főváros költségén a keresztény temetőben hantolták el.

A «Párisi Áruház» és környéke az égés előtt.

vannak hasonló árházak. Berlinből, Münchenből, Bécsből s még több nagyvárosból tüdőztők, építészek érkeztek Budapetre, hogy a veszedelem színhelyén tegyenek tapasztalatokat.

A «RÖVID ZÁRLAT».

A «Párisi Nagy Áruház» leégése alkalmával sokan hangoztatták azt a véleményt, hogy az oly vészessé vált tűz a villamos világító vezeték-pár «rövid zárlat»-ából származott. Hogy mi volt a szerencsétlenség tulajdonképeni oka, azt a vizsgálat lesz hivatva — a mennyire lehetséges — kideríteni, ezúttal szóljunk arról a sokat emlegetett «rövid zárlat»-ról.

A villamos világításához szükséges áram vezetésére két részdronny szolgál, melyek a lámpában végződnek. Az ezen szonnyok által vezetett villamos áram az izzólámpában levő szonfonalon megy keresztül, miáltal a lámpában fehérizzóvá lesz s világít, ha azonban a két rézdrot az izzólámpa előtt, vagy az izzólámpa szonfonalának közbeiktatása nélkül, közvetlenül érintkeznek egymással, akkor beállna az u. n. «rövid zárlat», a drótok végei rögtön megolvadnának, a drótok pedig rendkívüli mértékben felhevülnének. Hiszen a szén 3000 fokra is felhevül, ilyen hőfoknál pedig a réz elolvad s hogy gyújtó ereje mily nagy, felesleges bizonyítani.

Ezért a «rövid zárlat» elkerülése tekintetéből legelső dolog a villamos világítási berendezéseknél úgy intézkedni, hogy a drótok fémje egymást közvetlenül ne érintse.

E célra szolgál a drótok «elszigetelés»-e. Az elszigetelés pedig abból áll, hogy a drótot előbb beonozzák, aztán guttaperchával bevonják, gypottal körülvesszik, a melyre még más elszigetelő borítékot, végül pedig vízmentes mázt is alkalmaznak. Természetesen ez az elszigetelés lehet gondosabb vagy felületesebb, a szonnyok árához képest.

S épen a gyarlóbb elszigetelést, de egyéb eshetőségeit is tartva szem előtt, biztosító intézkedésről is gondoskodnak, a mely a rövid zárlat veszedelmét önműködően azonnal megszüntesse. Ez pedig a vezeték egyes pontjain közbeiktatott olombiztosítók, mely mihelyt valahol a vezeték mentén esetleg rövid zárlat áll be, azonnal megolvad, minek következtében az áram is megszakadván, további veszedelem nem állhat be. Baj azonban, hogy sok helyen ezzel az igen egyszerű olombiztosítékkal is takarékoskodnak.

Nem kisebb hiba azonban az is, hogy némelyek az áramvezető szonnyokat túlterhelik. Az ilyen szonnyon ugyanis körülbelül a vízvezetékű csőhöz hasonlíthatjuk. Mentől vékonyabb a cső, annál kevesebb vizet szállíthat s mentől öblösebb, annál többet. Így van ez a villamos áramot vezető drótnál is: mentől vékonyabb, annál kevesebb áram vezetésére használható ésszerűen, míg a nagyobb áramok vezetésére vastagabb szonnyok szükségesek.

Csakhamogy a vízvezetékű csőbe lehetetlen több vizet bele erőszakolni, mint a mennyi bele

fér, addig a drót rövid ideig sokkal több áramot is vezethet, mint a mennyit. — a teljes biztonság szemmel tartásával — rá lehetne bízni. Például egy olyan dróton, mely eredetileg csak hat lámpa ellátására van szánya, akár tizenkét lámpa számára is lehetne áramot vezetetni, csakhamogy aztán az ilyen túlterhelésből előbb-utóbb veszedelem származhatik, nevezetesen ha az említett biztosítási készülék hiányos, mert a drót áttévesedik, észrevétlenül megszenesíti az elszigetelő réteget, majd hirtelen lángot vet a drót s felgyújt maga körül minden éghetőt.

KIHALLGATÁSOK A KIRÁLYNÁL.

A királyi palota rendszeren csöndes tájékat máskor is fölleveníti a király ittlete, most azonban nagyobb mértékben irányult az egész nemzet érdeklődése a páratlan szépségű új várpalota felé, mint valaha, hiszen nagyfontosságú és nehéz ügyeket tárgyalt ott a király a magyar államférfiakkal, a kiket maga elé hívott, hogy meghallgassa véleményüket a mostani politikai válságról. Nem csoda tehát, ha e kihallgatások napjai alatt mindig nagy számmal akadtak, a kiket odavitt a vár elé a kíváncsiság, hogy ha nem tudhatják is meg, mit és hogyan beszélnek a politikusok a királlyal s mond-e véleményt s ha igen, milyet. Ő Felsője: legalább lássák a kihallgatásra meghívottakat bemenni és kijönni. A két hatalmas kőoroszlánnal díszített várkapun ugyan nem ereszkettek be senkit, csak a kinek odabenn dolga van, de ez nem riasztotta el a kíváncsi csapatát, a kik a déli megleiben is rendületlenül ott ácsorogtak, egyik-másik órák hosszat is, a kapu előtt s a Szent György-terén.

Jobb melatlás híján aztán a külsőségeken nézelődtek: egy-egy fobb rangú katonatiszt érkezésén, a várbeli őrség felváltásán, a mi tudvalevőleg katonazenével, díszruhás katonák kíséretével jár. Ha aztán jött egy hintó, melyben a meghívottak valamelyike ül, ez foglalt a minden érdeklődést. Látni persze nem sokat lehetett, abból pedig, a mire leginkább kíváncsiak az emberek, semmit, mert a kocsi-ban ülők komoly arca ugyan el nem árult semmit. A nézelődők tehát nem tehetek egyebet, mint hogy megjegyezték a külsőségeket, számitgatták, ki mennyi ideig volt benn a királlynál s milyen arccal jött ki tőle.

A kihallgatásra meghívottak mind frakkba; vagy felvette szalonkabátba öltözve, fehér nyakkendőben jártak a király elé, némelyikük a frakk fölé könnyű porköpenyvet öltött. Csukott kocsiban csak a főrendiház elnöke, gróf **Csáky** Albert ült, a többiek: gróf **Apponyi** Albert, gróf **Szapáry** Gyula, **Wekerle** Sándor, gróf **Zichy** János, báró **Bánffy** Dezső, **Hieronymi** Károly, **Szell** Kálmán, gróf **Tisza** István, **Falk** Miksa, **Lukács** László gummikerekű bérkocsin, gróf **Károlyi** Sándor pedig saját díszes magánfogátán hajtottak be a várba, az orozslános kapun át a jobb szárny kapujáig, a mely a király lakostályáiba vezet. A portás hajlongva fogadta őket, az udvari zsandár katonás feszességgel tisztelt, mikor kiszálltak. Kocsijuk lassan, zajtalanul tova gördült s a várudvar egyedül árnyékos sarkában várakozott, míg a kihallgatás véget nem ért. Akkor aztán, a kocsi kifordult a várudvarból — s a kíváncsi nézők most is csak annyit tudtak a «válságról», mint azelőtt.

A tizenkét meghívott államférfi közül fényképezésünknél négyről sikerült pillanatfelvételt készíteni; ezeket mai számunkban közöljük.

AZ ALMÁDI KOSSUTH-SZOBOR.

A Balatonvidék egyik legkiesebb pontján, Almádban, augusztus 23-án, vasárnap délután leplezték le **Kossuth** mellszobrát, mely **Holló Barnabás** szobrászművész munkája.

E fiatal, de gyorsan haladó szép fűrdőtelep közönsége alig egy évvel ezelőtt határozta el, hogy a Balaton partján elterülő tizenkét holdas parkban szobrot emel **Kossuth**-nak. Hamarosan meg is valóították az eszmét, úgy, hogy már megtörténhetett az ünnepélyes leleplezés is.

Nagy közönség volt jelen. A környékről mindenfelől százával érkeztek a vendégeket hozó kocsik és vagy tízezer tehető azoknak a száma, a kik az ünnepélyen jelen voltak.

KUBELIK ÉS MENYASSZONTA A BUDAPESTI LÓVERSENTÉREKEN.

Éötvös Károly volt az ünnepi szónok. Jelen volt **Kossuth** Ferencz s több országgyűlési képviselő is.

Maga **Kossuth** Ferencz úgy nyilatkozott, hogy a mellszobor igen találón ábrázolja **Kossuth** Lajos.

AZ ORSZÁGOS DALVERSENY TEMESVÁRTT.

Az ország különböző részeiből a dalversenyre **Temesvárt** gyűltek össze az idén a dalárdák. Több ezer látogató növelte a város elevevességét. Három napig mindenfelé kokárdás alakokat lehetett látni és hangzott a dal. A házakat fellebegtették s a város gyakorolta a vendégszeretetet. A dalegyletek versenére nagy csarnokot állítottak, oly deszka épületet, melynek emelvényén elfért kétezer dalos, a nézőhelyen pedig hater ezer főnyi közönség.

A dalünnep augusztus 21-én kezdődtek. A dalárdák próba-éneket tartottak, majd az országos dalárszövetség közgyűlése következett a Vigadó termében. Küldöttség hívta meg a gyűlésre **Németh** József fölszentelt püspököt, **Dessewffy** Sándor megyés püspök helyettesét, mert **Dessewffy** gyöngyöskedése miatt nem jelenhetett meg. **Lung** György fővárosi tanácsos, a szövetség elnöke üdvözölte a főpapot, **Németh** József az ének és a magyar dal nemzeti, művelődési, politikai és társadalmi jelentőségéről mondtott beszédrel nyitotta meg a közgyűlést. Ennek tárgya a dalárszövetségről szóló évi jelentés volt. Tizenegy órákor kezdődött a dalcsarnokban a dalegysületek versenye. A versenyre **König** Péternek Pósa Lajos egyik költeményére szerzett dala volt kitűzve. Huszonnégy dalegylet versenyzett. Döntőn is folytatják az előadást. Este több helyen lakomákat rendeztek.

A döntő nap augusztus 23-ika volt. Az ünnepi hangverseny délelőtt 11 órákor kezdődött a dalcsarnokban. A dalárok gróf **Zichy** Géza «Gemma» című táncdalát adták elő, a melyet a zenekar a szerző vezényletével játszott. Ezután két pályanyertes zenei újdonságot mutattak be: **Lányi** Ernő «Hunyadi László»-ját a temesvári és miskolci, **Aggházy** Károly «Hunyadi János»-át a temesvári dalosok énekelték. A jelenlévő szerzőket viharosan megtapsolták. Befejezésül gróf **Zichy** Géza «Petőfi szelleme» című zenekölteményét énekeltek el zenekari kísérettel a temesvári filharmonikusok és a budapesti Ganz-gyári daloskör. Ezt is a szerző maga dirigálta és a közönség nem távozott el addig, míg a zeneköltemény egész második részét meg nem ismételték.

Délben a Vigadóban díszebéd volt, a melyen a királyra **Molnár** Viktor főispán mondott felköszöntőt. Az egyleti díszelnököket **Laky** Mátyas főreáliskolai igazgató, **Dessewffy** püspököt gróf **Zichy** Géza, a központi elnökséget **Telbisz** Károly polgármester és **Temesvári** polgárságot **Lung** György elítette.

Este 6 órákor nagy hangverseny volt, a mely után a 28 díjat osztották ki. Az egyesületi nagydíjat az «viri dal»-kötet, Temesvár város díját a miskolci dalárda, a püspök díját a **lugosi** magyar dalegyület, a főispán díját a **kolozsvári** dalárda és az **Abrányi**-díjat a **kecskeméti** dalkör nyerte meg.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Tacitus művei magyarul. Érdemes tudunk és írónk, **Csiky** Kálmán magyarra fordította és kiadta a legnagyobb római történetírónak. Tacitusnak összes korunkra maradt műveit két vas-kos kötetben. A fordító nagy és nehéz, de hálás munkát végzett; ismeretes, hogy Tacitus gondolatának súlyossága, stíljének sokszor szinte túlhatott tömörsége, az aforisztikus kifejezések keresése nem egyszer okoz nehézséget még annak is, a ki a latin nyelvben teljesen jártas. Természetesen még nagyobb nehézségekkel kell küzdenie annak, a ki az ily módon írt szöveget modern nyelvre akarja fordítani. E nehézségekkel **Csiky** Kálmán sok szerencsével birkózott meg; nem annyira a szószerteni hűségre törekedett, mint inkább arra, hogy a nagy római író gondolatait adja vissza híven s fordításában Tacitus gondolkodás módja is érezhető legyen, a mint az stílusában tükröződik. A fordítás úttoró munka nemcsak annyiban, hogy ezúttal először nyújtja Tacitus összes műveit magyarul, hanem annyiban is, hogy nemcsak a klasszikai filológiával szakszerűt foglalkozóknak, hanem a nagyközségek szélesebb köreinek is hozzáférhetővé teszi a római császárság legnagyobb szemlelmeinek egyikét. A munkák két kötetre oszolnak; az elsőben az «Évkönyvek», a másodikban a «Történetek», az «Agricola», a «Germánia» és a «Szónokokról» szóló párbeszéd foglaltatik. A két kötet **Wallacsics** Gyula vallás- és közoktatási miniszter támogatásával jelent meg s az egyetemi nyomda állította ki.

A «Magyar Iparművészet», a magyar iparművészeti társulat díszes folyóiratának utolsó két száma a budai királyi lak építését és belső berendezését ismerteti. A világ ez egyik legszebb királyi palotájának minden része a magyar építészet és ipar alkotása és késő időnknek szóló emléke. A jeles folyóiratnak szövege ezt mondja el, s erről közül két füzetében számos képet. **Hauszmann** Alajos tanár a palota építésének vezetője. A királyi vár belső kiépítése és iparművészeti felszerelése» cizmen adja elő az építés főmozzanatait, a magyaros jellegre való törekvést és a hazai iparművészetnek juttatott feladatokat, melyeket ez nagy ízléssel és szóvalásággal oldott meg. A királyi palotára vonatkozó képeink egy részét e folyóirat után közöljük.

A kettős füzetben meg **Czakó** Elemér a régi magyar ötvös rézmetszőkről, **Dömötör** István az utczák képes könyvéről (a czégtablakról), **Nagy** Sándor a dunántúli faoszlopokról. Van még bő különféle az iparművészet köréből. A folyóirat díszesl tartalmaz és művészi illusztrációival fogva nagyon érdemes a közönségi pártfogására. Előfizetési ára egész évre 10 korona.

Verskötetek. Nagy Lajos «Ujabb költemények» című köteté a sok apró-cseprő egyéni bajon panszkodó versfuzet között előnyösen válik ki azaz, hogy a szerző nemcsak befelé, a maga bánatára vagy öro-

Cs. és kir. közös hadügyminiszterium.

AJÁNLAT.

1651/903. 13. oszt. A közös hadügyminiszterium a mellékelt jegyzékben felsorolt tárgyak szállítását nyilvános árjeltes úton kívánja elvégezni, melyből a vállalkozni kívánók ezen irásbeli ajánlatok tételére hivatnak fel. — Az ajánlattevők által a következők tartandók szem előtt:

I. Csakis osztrák vagy magyar állampolgárok (cségek) ajánlati vétetnek figyelembe, kiknek szállítóképessége és megbízhatósága minden kétségen felül áll. Azon cségek azonban, melyek a hadsereg részére szállított konzorciumoknak tagjai, ezen árjeltes alkalmával egyáltalán nem vétetnek figyelembe. — A szállítandó tárgyakat okvetlenül beföldön és beföldi anyagból kell előállítani. — A magyar korona országaihoz pályázó pályázatnyertes vállalkozó a szállítandó cikkeknek és a hozzájuk szükséges anyagokat, ez utóbbiakat, a mennyiben a mintának megfelelő cikkek gyártásához szükséges mennyiségben és minőségben, valamint a Magyarországon kívül jegyzett árakkal egyenlő, vagy olcsóbb árban kaphatók, — a magyar korona országaihoz tartozik előállítani, illetve előállítani.

II. Azon ajánlattevők, kik a közös hadügyminiszterium előtt korábbi szállítási révén még nem ismeretese, megbízhatóságukat és szállítóképességüket bizonyítványokkal tartoznak igazolni. — Ily bizonyítványok kiállítására hivatnak: 1. a kereskedelmi cégekjegyzékbe bevezetett cégekre nézve azon kereskedelmi és iparkamara, melynek területén az ajánlattevő cége név van.

2. Azon ajánlattevőkre nézve, kiknek cége törvényszékeleg bejegyezve nincsen, azon elsőfokú közigazgatási hatóság, melynek területén az ajánlattevő lakhelye van. Ezen bizonyítványok a kiállításukra hivatott közegek által nem adhatnak ki a feleknek, hanem közvetlenül a közös hadügyminiszteriumhoz küldetnek. A pályázóknek tehát ilyenmód kiállításuk iránt az illetékes kereskedelmi és iparkamarához (I. fokú közgazd. hatósághoz) idejében kérvényt kell benyújtani, melyben:

- 1. a vezeték- és keresztnevet (a cég szörszerinti megjelölése);
- 2. az üzlet és lakhely;
- 3. a versenyfegyverszámos megőrzésére hivatott katonai hatóság (jelen esetben a közös hadügyminiszterium);
- 4. az ajánlat benyújtásának határideje; és
- 5. a szállítandó tárgyak és azok mennyisége pontosan kiteendő.

A végzés, melyet a vállalkozó e folyamodványra kap, az ajánlathoz melléklendő.

III. Az ajánlat csakis a mellékelt jegyzékben megnevezett cikkekre szorítottatik, és akár az egyes tárgyak összmennyiségére, akár azok egy tetszés szerinti részére szólhat.

IV. Az összes tárgyak a bécsi, budapesti, gráci és bécsi (kaiser-ehersdorfi) ruharaktárakban megtekinthetők, a legutóbb jóváhagyott, lepecsételt minták és leírások szerint szállítandók. A szállított cikkek minőségének az említett minta minőségével legalább is egyenlőnek kell lennie. Oly cikkek, melyekből többféle méretet megállapít, és melyekre nézve a szükséges minták a mellékelt jegyzékben nincsen, az egyes nagysági osztályok szerint feltüntetve, a nagysági osztályok előír, vagy pedig a megrendelésnél meghatározandó számaléka alapján szállítandók. — A vállalkozók a mintákat az ár lefizetése mellett a fentnevezett ruharaktároktól megszerkezhetik. Azon vállalkozók, kik régebbi szállításokból eredő minták birtokában vannak, saját érdekükben tartoznak meggyőződni a felől, hogy a minták még érvényben vannak-e, mert az esetleg nem az utolsó minta szerint előállított cikkek átvétele feltétlenül ki van zárva. — A vállalkozó által ezen mintákért fizetendő árban a közvetlen beszerzési költség felül 15% kezelési költség is befigyelendő.

V. A tábori főzőedények, a bognácsok (casserole), a gyalogági főzőedények és ekekhez való fedelek, továbbá az evőeszközök, a tábori főzőedények 1904 július végéig egyszerre szállítandók, míg az összes többi tárgy szállítása legkésőbb 1904. évi szeptember végéig négy egyenlő részletben akként teljesítendő, hogy a megrendelt mennyiség egy-egy negyedrészre 1904 március, május, július és szeptember végéig lesz szállítandó. — A közös hadügyminiszterium kifejezetten fentartja magának a jogot, hogy a felajánlott szállítási mennyiségnél kisebb vagy esetleg feléül nagyobb mennyiséget rendelhessen. — Ilyen többletrends az 1904. év folyamán is bármikor történhetik, mely utóbbi esetben a szállító köteles a többletszámítást a megrendelésről számoltató 4 hónap alatt szállítani és erre nézve ugyanazon árak és szerződési feltételek érvényesek, mint az eredeti megrendelésre nézve.

VI. Az ajánlatban, mely a jelen hirdetéshez csatolt minta szerint szerkesztendő, pontosan és érthetően kell kitenni azon ruharaktár nevét, melybe a vállalkozó a beszállítást eszközölni kívánja, az ajánlott cikkek mennyiségét és megnevezését, végül minden egyes cikkek számokkal és szóval kifejezett árat és a szállítási határidőt. — Ha a hadügyi kormány az ajánlattevőnek a beszállítás helyére vonatkozó kívánságát a szállítás odaátelése alkalmával nem teljesítheti, ajánlattevő a szállítást más, vagy esetleg több ruharaktárba is saját veszélyére és költségére tartozik eszközölni. — A 2. sz. ruharaktárban szállítandó tárgyak ezen raktár utasításai szerint az eddigi 6 budai vagy az új keleti épületbe szállítandók. A szállítóknak egyébként megengedettik, hogy a tárgyakat az üzlethelyiségükhöz legközelebb eső ruharaktárban megvizsgálthassák és azután esetről esetre saját veszélyükre és költségükre a többi ruharaktárba átküldhessék. — A prémecikkek azonban mindenkor közvetlenül az illető ruharaktárhoz küldendők. — A ruharaktárhoz címzett azon vasúti tehereszközökra nézve, melyek kifogásolatlan megvizsgálásuk után a ruharaktár által átvételnek, a szállítóknak visszatérítés útján a katonai díjzárads kedvezménye van biztosítva, mi ezből a ruharaktár az illető szállítólevélen igazolja a szállítónak, hogy szállítmánya a katonai kincstár tulajdonába ment át.

VII. Ha több vállalkozó együttesen pályázik, az ajánlatban határozottan kiteendő: 1. hogy a szállítási feltételek pontos betartásáért egyetemlegesen szavatosságot vállalnak, és

2. hogy ki van felhatalmazva nevükben ezen szállítási ügyletnél a közös hadügyminiszteriummal érintkezni. Ily közös ajánlat az összes vállalkozók által állásuk és lakhelyük megnevezése mellett vezeték- és keresztnevével aláírandó.

VIII. Az ajánlat biztosítására az ajánlott cikkek után követelt árak értékének 5%-a, azaz ötszázaléka bántépnél fejében a hadtestparancsnokságok székelyen levő valamely katonai pénztárnál (fizetési helynél) letendő. A bántépnek készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban fizethető le.

IX. A bántépnek lefizetése az összeg és minőségének (késpénz, értékpapir) megnevezése mellett az ajánlatban feleltenendő. A katonai pénztár (fizetési hely) által a bántépnek lefizetéséről kiszolgáltató letéti elismervény a lepecsételt ajánlattal egyidejűleg, de külön és szintén lepecsételt borítékban (a hirdetés végén levő minta szerint) a közös hadügyminiszteriumnak beküldendő. Megjegyeztetik, hogy a borítékba zárt ajánlatokat és a letéti elismervényeket együtt egy borítékba tenni szintén nem szabad, hanem azok külön-külön, de egyidejűleg küldendők be. A bántépnek lefizetése végett az ajánlattevők idejében, tehát nem az ajánlatok benyújtására kitűzött határidő lejárta előtti utolsó napokban forduljanak az illető katonai pénztárhoz (fizetési helyhez).

X. Azon ajánlatokat, melyeket a hadügyminiszterium előtt ismeretlen szállítók a szállítóképességük és megbízhatóságuk bizonyítására székelyből a II. pontban említett kereskedelmi és iparkamara, illetőleg elsőfokú közigazgatási hatóságai végzésel is tartoznak igazolni, továbbá a bántépnek lefizetését igazoló, egyidejűleg, de elkülönítve beküldendő letéti elismervényeknek közvetlenül és legkésőbb 1903. évi október hó 15-ének déli 12 órájáig kell a közös hadügyminiszterium iktató hivatalába érkeznük.

XI. A szerződési tervezet alakjában szerkesztett részletes feltételek a hadtest-hadbiztoságoknál, a IV. pontban említett ruharaktáraknál, Ausztria és Magyarország összes kereskedelmi és iparkamaráinál, az osztrák gyárosok szövetségénél Bécsben, a kereskedelmi muzeumnál és az «Országos Iparegyesület»-nél és a Magyar gyáriparosok országos szövetségénél Budapesten megtekinthetők.

XII. Az ajánlattevők ajánlataikban határozottan kijelenteni tartoznak: 1. hogy a szállítási és szerződési feltételeket megtekinthették, és megértették és hogy magukat azoknak teljesen alávetik, továbbá

2. hogy a kiirt tárgyak mintáit behatóan megismerleltek és úgy az anyagra nézve, melyből azok készültek, valamint a készítés módjára nézve tüzetes tájékozást szereztek maguknak.

XIII. Ha az ajánlatban számmal és szóval kiirtott árak közt eltérés van, akkor mindig a szóval kiirtott árak az irányadók. Az ajánlat a vállalkozóra nézve a benyújtás pillanatában, a hadügyi kormányra nézve azonban csak akkor válik kötelező erejűvé, midőn a közös hadügyminiszterium a pályanyertes ajánlatának elfogadásáról értesítette. Az ajánlattevő lemond a visszalépés jogáról, továbbá az osztrák általános polgári törvénykönyv 862. §-ában, valamint az osztrák kereskedelmi törvény 318. és 319., illetve a magyar kereskedelmi törvény 314. és 315. §-ában az ajánlatának elfogadására nézve megállapított határidőkről.

XIV. A közös hadügyminiszterium fentartja magának, hogy az ajánlattevők közt korlátlanul szabadon válasszathasson. Egyébként egyenlő feltételek mellett azokat, kik az ajánlott cikkeknek maguk állítják elő (termelők) a közvetítő kereskedőkkel szemben előnyt nyerne. Az ajánlatokban a szállított cikkek termelési, illetőleg beszerzési helyét be kell jelteni. (L. ajánlati minta.) Ha valamely ajánlat nem teljes tartalmában, hanem a felajánlott mennyiség vagy ár leszállításával fogadtaték el, az esetben tartozik az ajánlattevő az erre vonatkozó értesítés vételétől számított 5 (öt) nap alatt a közös hadügyminiszteriumnál irásbeli nyilatkozatot benyújtani arra nézve, vajjon ajánlatának módosítását elfogadja-e, vagy sem? A módosítva fogadtaték ajánlat a vállalkozó részéről is elfogadottnak tekintik, ha ez a jelzett 5 nap határidőn belül az említett nyilatkozatot egyáltalán nem, vagy határozatlanul tette. Ha azonban egy és ugyanazon pályázatban különböző cikkekre együttesen tett ajánlatok közül csak az egyik vagy másik fogadtaték el, ez az ajánlattevőre azonnal kötelező.

XV. Az ajánlattevők tartoznak ajánlatuknak teljes, részleges, vagy hozzájárulással módosított elfogadása után a letett bántépnél a szállítási érték 10%-ban megállapított szerződési biztosítékkal kiegészíteni és az irásbeli szerződést, melynek egyik példányát a vállalkozó költségén szabályszerű bélyegekkel ellátandó, megkötni. Ha valamely pályanyertes ajánlattevő a szerződést aláírni vonakodik, vagy annak aláírása végett az e részben hozzátüntetett felszólítás ellenére meg nem jelenik, az esetben a teljesen, részlegesen, vagy az ajánlattevő hozzájárulásával módosított elfogadott ajánlat a jelen hirdetésnyelhez tartozó szerződési tervezetel együtt fogja a szerződést pótolni. A fentbbi feltételeknek bármely irányban meg nem felelő, vagy elkövetve benyújtott, ugyszintén a táviratilag tett ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Bécs, 1903. évi augusztus hó 1-én. Cs. és kir. közös hadügyminiszterium.

Ajánlati minta: A cs. és kir. hadügyminiszteriumnak. Ajánlat.

Én N. N. .... lakos ezenel kijelentem, miszerint kész vagyok a..... cs. és kir. katonai ruharaktárba az alább felsorolt tárgyakat az alább megjelölt mennyiségben, a kitétt árakért és határidőben szerződés szerűleg szállítani.

A szállítandó tárgyaknak			Ára		Szállítási határidő	
mennyisége	megnevezése	egység	számokban		szóval	
			korona fil.	korona fil.	1904. évi	1904. évi
darab	1 darabnak				1/4	márczius
készlet	1 készletnek				1/4	május
stb.	stb.				1/4	július
					1/4	zeptember

Elismerem: 1. hogy a közös hadügyminiszterium által 1651/903. 13. oszt. sz. alatt kibocsátott szállítási és szerződési feltételeket megtekinthettem és azokat meg is értem, és hogy magamat azoknak teljesen alávetem, továbbá

2. hogy a kiirt tárgyak mintáit behatóan megtekinthettem és magamat azok anyaga s kivetele tekintetében részletesen tájékoztam.

Igéretet teljesítéséért ötszázalékos bántépnél kezessek, mely..... koronából (késpénzben, értékpapirokban, okmányokban) áll,..... K..... fill.nyi szállítási értéknek felel meg és a külön boríték alatt egyidejűleg beterjesztett letéti elismervény szerint a..... katonai pénztárnál (fizetési helynél) letétbe helyeztettem. Az ajánlatban felsorolt cikkek helyben saját gyáramban (műhelyében) készülnek.

A megbízhatóság és szállítóképességi bizonyítvány kiállítására iránti kérvényre vonatkozó hivatalos végzést ide csatolom. Kelt..... n, 1903..... hó..... n.

Az ajánlat borítékának mintája:

A cs. és kir. közös hadügyminiszteriumnak Bécsben.
N. N. N. ajánlata ruházati és felszerelési szükségletek szállítására vonatkozólag az 1651/903. 13. oszt. sz. hirdetésnyel folytatn.

A bántépnek borítékának mintája:

A cs. és kir. közös hadügyminiszteriumnak Bécsben.
Letéti elismervény..... kor. fillérről (késpénzben, értékpapirokban, okmányokban) N. N. N. nek ruházati és felszerelési szükségletekre vonatkozó ajánlatához az 1651/903. 13. oszt. sz. hirdetésnyel folytatn.

Az ajánlat és a letéti elismervény elküldését illetőleg figyelni kell a hirdetésnyel IX. pontjában mondottakra.

* A tábori főzőedények, bognácsok, gyalogági főzőedényhez való fedők, evőeszközök fedőve és a vizes-kannákra nézve az ajánlatban szállítási határidőtől a hirdetésnyel V. pontja értelmében 1904. évi július vége teendő ki.

A szállítandó tárgyak jegyzéke.

Mennyiség	Megnevezés	Az árak ajánlatdok	Mennyiség	Megnevezés	Az árak ajánlatdok
250 készlet	prémes béles	1 készlet	42000 darab	gyalogági karbojt	1 darab
100			12600		
600			4400		
2500	prémgallér		1000		
1650 pár		1 pár	109000		
1200 készlet	mente-prém téli atillákhoz	1 készlet	94500		
18500 darab	altiszt jegyzék-tárcza	1 darab	62000		
70800	rohamszíj csákokhoz és kalapokhoz (huszár-csakó kivételével)		5500		
10800	lőszórbokréta rózsával, tábori és vartüzérségi		3500		
250			360		
4650			400		
110			2150		
2000			130		
50			1650		
4900			70		
9240			8900		
330			120		
210			120		
150			330		
115			3000		
288			550		
128			10		
100			350		
430			8000		
940			11000		
100			3200		
500			37000		
27300			38000		
13000			7800		
1810			3200		
27500			9500		
2550			55000		
50			134000		
9600			50		
25050			600		
12600			360		
1900			3700		
1800			3700		
29000			8530		
2100			5660		
1950			16000		
100			2000		
4000			70000		
1400			3000		
4520			3400		
21000			6200		
21000			1950		
15000			1550		
12000			1000		
11000			2200		
1100000			2500		
300000			1400		
1400000			1900		
360000			2800		
921000			2300		
275000			1600		
40000			700		
13000			2600		
85000			6500		
13000			150		
37000			400		
35000			1500		
150000			1300		
200000			3000		
43000			750		
18000			3100		
187000			3500		
100			1700		
50			1850		
58000			1950		
123000			1735		
7000			650		
15000			5500		
2000			7000		
15000			9000		
16000			4500		
31000			510		
17500			750		
400			700		
3200			99000		
8200			1200		
2200			100		
700			34		
124000			400		
7000			1250		
4410			280		
14500			10		
6200			30000		
29500			50		
4000			130		
2500			250		
2200			600		

* A bélésvaszon a katonai kincstártól szerzendő be méterenként 42 fillér árban.

* Önozás előtt és után a gyáros telepén meg fognak vizsgáltatni az illetékes ruharaktár részéről. (Utánnyomás nem díjazatik.)

URANOS-KÉK

fehértémű mosáshoz a legjobb kékitőszert. Törvényileg védve! Mosó-intézetekben és háztartásban a legkedveltebb kékitő. Olesó és felhímulatlan. 1 kis üveg 24 fillér, tizszéri mosáshoz elegendő! 1 nagy üveg 1.60 korona, 1/2 üveg 1 korona. Mindent kapható. Kizárólagos gyártói: Utáztatoktól óvakodjunk. **Hochsinger Testvérek vegyészeti gyára, Budapest, VI., Rózsá-utca 85. sz.**

Miként lehet szép női termetet elérni.

A kebel szépsége a női bájok egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarlónak. Ennélfogva a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényszerítet, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a linom **RATIE-FÉLE PULULES ORIENTALES** használatából áll, mely pillulák a leghevesebb párisi orvosok által jónak vannak elismervé és tényleg ama tulajdonságokkal bírnak, hogy a női kebel fejlesztik és újra helyrehozzák, a szöveteket erősítik, a vállak esonlódorodásait elsimítják és a kebeli idomoknak egyáltalában díszítő testesség kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a táplálékplasztikai anyagokká való alakulását elősegítik, mely utóbbiak a mellitájón megállapodnak. Az egy-
 J. RATIE, Pharmacien, 5. Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, Török József gyógyszer. Király-u. 12.

MARGIT-CREME,

Melanogene fekete és barna színben.
 Ezen kiftinő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. Ára 2 kor. 80 fillér. 9057

Postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógyszer. Arad.** Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. — Kapható minden gyógyszerárban.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,
 mert ez nem hajfestő, de oly vegyi öngzetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V., Szabadság-tér, a Sétány-utca sarkán. 9938

Szépség!

Az összes szépitőszereket fölülmúlja a **Sirène-Crème.**
 Ártalmatlan szer szepítő, májfolt, bőrhámlás, porosodás, pattanás, bőrtátrák, az arczör vörössége, rovarok csipése és általában a bőr minden fájdalmas bántalma ellen; a ráncokat elsimítja. Tégely 3 korona. Hozzá a **Sirène-Poudre** fehér, róza és érme színben 3 korona és a **Sirène-Crème-szappan** 1 drb 1 korona 20 fillér, egy doboz 4 3 drb 3 korona. Főraktár Budapest: **Lucif Sándor** illatszerésznél, IV., Váci-utca 9. **Egészség!**

Császárfürdő

BUDAPESTEN 9643
 téll és nyári gyógyhely.
KOLLARITS FEHÉRNEMO
 ALAPITVA 1803 BAN
 TELJESEN MEGBIZHATÓ
 100 ÉVES GZEG.
MENYASSZONYI KELENGYÉK
 BUDAPEST, VACZI-UTCA 32 SZ.

SZÉPÍTŐSZER

Az egyedül létező valódi angol **BUGORKATEJ**, mely azonnal eltávolít minden szepít, májfoltot, pattanást, bőrtátrát (mitesszer) stb. és az arcnak friss üdöséget, fiataloságot kölcsönöz. Egy üveg ára 2 kor., ehhez agorka-szappan 1 kor., poudre 2 kor. 9980
 Főraktár: **Balassa Kornél** gyógyszer. Temesvári. Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerárban Király-utca 12 és Andrássy-út 29.

SERRAVALLO

China-bora vassal.
 Erősítő szer gyengék, vérszegények és lábbadozók számára. Ekvagygyerjlesztő, idegerősítő, vérjavító szer. 2000-nél több orvosi vélemény. Kiftinő iz. **J. Serravallo — Trieste-Barcola.** Kapható a gyógyszerárakban 1/2 literes üvegekben K 2.40 és 1 literes üvegekben K 4.40.

PURGO

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett
 legenyhébb jóízű laxás még csecsemőknek is adható. Bendelve angol, francia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógyszerárban. 9777

Nodusin Aranyér-balzsam.

Egyedül álló szer, mely operatív vagy égetés nélkül tökéletesen és biztosan gyógyítja úgy a valk, valamint a nyitott aranyeret. Kórházilag kipróbálva. Teljesen ártalmatlan. Elismerőlevelek szerint szárazat és szárazat teljesen gyógyított. Törvényesen védve. Kapható a készítőnél:
 Nagy Kálmán, gyógyszerár Nyiregyházán, továbbá **Török Józsefnél**, Budapest, Király-utca 12 és a többi gyógyszerárakban is. Ára használati utasítással együtt 4 korona, bérmentes küldéssel postán 5 kor. az őssze előzetes beküldése, vagy utánvéttel ellenében. 9885

MATTONI-FÉLE

GISSHUBLER

TEJMEZSÉTES SAVANYÚ-KUT

KIRÁLYNŐ-CRÈME

ÉS POUDE. 9827
LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ A VILÁGON.
 Ára 1 korona 40 fillér.
 Kapható **TEMESVÁRY J.** gyógyszerészénél Zombor és **TÖRÖK J.** Budapest, Király-utca 12.

VASÁRNAPI UJSÁG

36. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.)
 SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, SZEPTEMBER 6.
 Előzetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt egész évre 24 korona, félre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona, félre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona, félre 5. Külföldi előfizetőknek a postaiag meghatározott viteldíj is csatolandó.

HAUSZMANN ALAJOS.

Mintegy tíz éve, 1892-ben bízták, Ybl Miklós halála után a budai királyi várpalota építését **Hauszmann Alajos** műegyetemi tanárra. A nagy mű ez idő alatt elkészült s az utód méltónak bizonyult nagynevű elődjéhez. Az új országház mellett ez a legnagyobb szabású középítkezés, melyet Budapesten végeztek s Hauszmann nagy nehézségekkel összekötött feladatának fényes sikerrel felelt meg, úgy a hatalmas épület tervezésében és kivitelében, mint a belső berendezés részleteiben is s munkája építő és díszítő művészetünk maradó becsü emlékeje.

Hauszmann e nagy művén kívül még ugyanazon idő alatt egész sereg más magán- és középületet emelt s mint műegyetemi tanár is nagy hatással tanította az ifjabb magyar építész-nemzedéket. Budapesten és a vidéken nagyszámú alkotása hirdeti művészetét. Nagyobb szabású műveit főleg az épület minden részében, a szerkezetben, alaprajzban, a homlokzatban rejlő harmonia jellemzi; e tekintetben a királyi palota egyes részei, a hol a területi nehézségek nem korlátozták a művet, valamint a többi általa emelt középület közül az igazságügyi palota az új országház mögött, valóságos mintakül szolgálhatnak.

Mint műegyetemi tanár is nagy érdemeket szerzett építőművészetünk fejlődésében. A műegyetemen tartott előadásainak magvas tartalma és formai szépsége, széleskörű ismeretei, finom formaképzése fontos tényezői építész pályára törekvő ifjúságunk kiképzésének. Bő gyakorlati tapasztalatait is gyümölcsözőn értékesei tanítványai javára. Mondhatni, hogy iskolát csinált a magyar építészek között.

Hauszmann Alajos 1846-ban született Budán. Középkisiskolai tanulmányait a budai reáliskolában elvégezvén, 1863-ban beiratkozott az akkor Budán volt József-ipariskolába, melyből a mai műegye-

tem fejlődött. Ez iskola csak hiányos képzettséget nyújthatott az építészetben; Hauszmann nagy becsvégygyal, magánzorgalommal pótolta e hiányokat, sőt, hogy az építés körüli gyakorlati ügyességet is elsajátítsa, a szünidőkben az akadémiai palota építésénél mint kömives inas dolgozott s fel is szabadult legénynyé. 1866-ban a berlini építészeti főiskola hallgatója lett, a hol két évet töltött, közben a magyar kormány ösztöndíjával az 1867-iki párisi világiállítást is tanulmányozta.

Az akadémia elvégzése után egy jeles berlini építész irodájában nyert alkalmazást, míg 1868-ban meghívták a budapesti műegyetemre a díszépítészeti tanszék asszisztens állására. Skalnitzky Antal tanár mellé, kinek irodájában is dolgozott. 1869-ben a műegyetem szabadkézi rajzi tanszékének önálló vezetésével bízott meg. 1870-ben hosszabb tanulmányútát tett Olaszországban és Franciaországban. Újtjáról visszatérve, Skalnitzky és Koch építési irodájának vezetője lett; az ő vezetés alatt épültek többek közt Budapesten a báró Wodianer és gróf Zichy János palotái. E mellett már ez időben is néhány önálló munkát is végzett.

1872-ben a műegyetemen rendes tanárrá nevezetett ki; tárgyai közé tartoznak a renaissance-építészet története, épületek berendezése, magán és nyilvános épületek tervezése. Tanári állása azonban nem vonta el a gyakorlati működés teréről s a főváros és a vidék számos díszes palotája és középület tanúsítja művészetét. Az ő tervei szerint épültek egyebek közt a fővárosban az Erzsébet-téri kiosk, a Szent István-kórház, a Markó-utcai reáliskola, a budai Paedagogium épülete, a technológiai iparmúzeum és iskola, a törvényeszéki orvostani intézet, a műegyetemi pótépület, a gróf Batthyány-palota, az alkottmány-utcai törvényeszéki palota, a New-York-palota, az igazságügyi palota, a Vörös-kereszt egyesület palotája, számos bíróság s egyéb épület stb. A vidéken is sok művészeti becsü építménye van, köztük a gyomai római kath. templom, a szombathelyi városháza és színház, a zombori főgimnázium, a soproni felsőbb leányiskola, a kolozsvári egyetem boncztani, élet-tani, közegészségtani intézetei, a nyitrai vármegyei kórház, Ladányban gróf Nádasdy Ferencz, Rátóton Széll Kálmán, Podgorácson gróf Pejacsevich Pál kastélyai, a fiemei kormányzó palota, stb.

E nagy arányú tanári és építkezési munkásságon kívül a szakirodalomban is számottevő műveivel szerepel, melyeket a mérnök és építész-egyletben s a szakfolyóiratokban tett közzé.

A magyar építészet örök érdemű mesterének, Ybl Miklósnak halála után 1892-ben Hauszmann Alajost bízták meg a budai királyi várpalota Ybl által megkezdett nagyszabású tervezésének s a nagy körütekintést, kiváló gyakorlati képzettséget s igazi művészi tehetséget

HAUSZMANN ALAJOS.